National Library of Canada
Collection Development Branch.
395 Wellington Str. Order sent
Ottawa, Ont. K1A 0N4

B103/c/231:1

National Library
Bibliothèque Nationale.
4 1983
N

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr.38 (1751) 1983 | NELJAPÄEVAL,22 SEPTEMBRIL — THURSDAY, SEPTEMBER 22 | XXXIV aastakäik

Kalev-Estienne tütarlaste valikrühma liikmed, kes alustasid Eesti Päevade kava õppimisega. Vasakult — Riina Kindlam, Liisa Bayko, Vivien Medri ja Tamara Tubre.

Foto — Lembitu Ristsoo

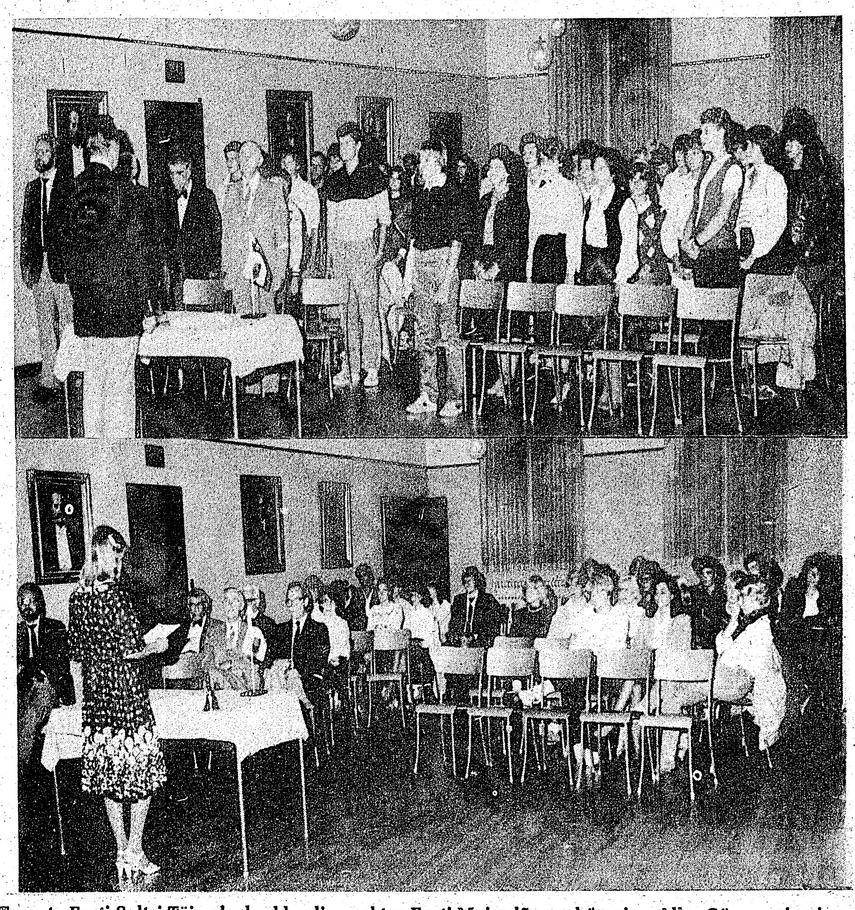

Toronto Eesti Seltsi Täienduskeskkooli avaaktus Eesti Majas lõppes hümniga. All— Gümnaasiumi avaaktusel kuulati Maiki Andre-Lupp'i kõnet. (Lähemalt lhk. 3)

Foto — O. Haamer

Vabadusvõitleja Enn Tarto vahistati uuesti

Eesti rahva vabaduse ja inimõiguste eest võitleja Enn Tarto, kes oma „kuritegude" eest on olnud sunnitööl kaks korda, arreteeriti uuesti Tartus ja saadeti Tallinna Keskvanglasse kinnipidamiseks. Milles teda süüdistatakse, ei ole teada.

Enn Tarto karistati esimest korda Nõukogude vastase propaganda ja agitatsiooni eest 1957. a. 5 1/2 aastase sunnitööga. 1962. a. ta sai samasuguse korduva karistuse. Vabanes 1967. a., hoiatusega mitte teha nõukogudevastast propagandat. Sellele vaatamata Enn Tarto on olnud aktiivne inimõiguste eest võitleja Eestis. Ta oli üks Balti rahvaste apellile allakirjutajaist ja abistas Jüri Kukke ja Mart Niklust nende rasketel aastatel kodumaal. Karistuseks vallandati filoloogi kohalt ja määrati kusagile kojameheks.

Enn Tarto abikaasa koos tütrega elab Tartus, Anne tän. 20-7, 202400 Tartu, Estonia USSR. Tütar on 9-aastane. Toetuspakid emale ja tütrele on oluliselt vajalised. Seda teeb ka Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkond Kanadas, kui toetusraha kantakse Abistamise toimkonna arvele Toronto Ühispangas, arve nr. 6753.

Konservatiivide uus liider debüteeris

Konservatiivide partei uus liider, Brian Mulroney asus Kanada parlamendis oppositsioonijuhi kohale pärast hiilgavat võitu järelvalimistel Nova Scotias. Vaatlejate arvates juba sisenemisel parlamendihoonesse uus liider tõi kaasa „Mulroney" stiili. Ta sisenes kindlalt, hästi riietatult ja ei olnud võrreldav Trudeauga, kui see 18 aastat tagasi tuli esimest korda Kanada parlamenti sandaalides ja laia ascot lipsuga. Parlamendi liikmed olid niivõrd hämmastunud, et peaminister John Diefenbaker ei saanud seda märkimata jätta. Üks vanem konservatiividest Kanada parlamendis, George Hees,märkis oma uue bossi kohta, at tema on võrratu. Peaminister arvas, et vaadates ta võib ju võrratu olla. Aga mis temast järele jääb siis,kui ta välja tuleb oma ettepanekute ja kavadega? Nimetada Mulroney't võrratuks võib olla liiga varajane.

9 poolakat põgenes lennukil läände

Üheksal poolakal õnnestus sõita üle Ida-Saksamaa Lääne-Berliini, et paluda asüüli. Nad olid rentinud ühest lennuklubist kahemootorilise vene lennuki ja sõitsid sellega ilma tähelepanu äratamata üle Ida-Saksamaa, USA sõjaväe lennuväljale Lääne-Berliinis. Sinna jõudmisel palusid lennukis olnud kaks abielupaari koos lastega ja üks mees asüüli. Poolast väljapääsenud põgenikel on kasvatsus edasi sõita Austraaliasse, kus neil on sugulasi.

Esto '84

Võimlejate kava on valmis

Esto '84 raames korraldatav valguspidu „Esto Visioon" on kaheosaline. Esimises osas esinevad rahvatantsijad ja teises osas võimlejad. Võimlemise osa juhiks on Evelyn Koop, kes kahtlemata on üks teadlikumaid ja vilunumaid juhte kogu Esto '84 ürituste raames.

Toronto „Globe and Mail" avaldas pikema kirjutuse tema tööst 25 aasta vältel nimetades teda „The mother of modern rhytmic gymnastics in Canada (Moodsa rütmilise võimlemise ema Kanadas). Selles kirjeldatakse kuidas ta 25 aastat tagasi alustas Torontos väikese eesti neidude rühmaga arendama moodsat rütmilist võimlemist, milline hiljem levis kogu Kanadas. Organiseeris Ontarios ja Kanadas moodsa rütmilise võimlemise liidud. Kirjutas esimese õpperaamatu sellealalise võimlemise kohta. Kuid tema suurimaks võiduks peetakse rütmilise võimlemise võtmist olümpia mängude kavasse. see Globe and Mail'i kirjutis ei ole ainukene kus tema tööd ja saavutusi on kirjeldatud. Meid on avaldatud korduvalt kõigi kolme Toronto suurlehe poolt.

Kuna valguspeo võimlemike on kahtlemata üks populaarsemaid osasid Esto '84 ürituste raames, siis pöördusin Evelyn Koop'i poole järgmiste küsimustega:

Küsimus: Kas valguspeo võimlemise osa kava on valmis ja kui palju võimlejaid võtavad sellest osa?

Vastus: Kava on valmis, koostatud minu poolt, kusjuures abilisteks olid Reet Altosaar-Leesment ja Kaarin Viinamäe. Kava on nii koostatud, et seda on võimalik esitada 100-300 võimlejaga ja see on saadetud kaugemal asuvatele rühmadele.

Küsimus: Kas on teateid, et peale Toronto eesti võimlejate võtavad sellest osa ka kaugemalt tulnud võimlejad?

Vastus: Suurem osa kaugelt tulijaid, ca 50, on Ühendriikidest: Albany'st, Schenectady'st, Connecticut'ist, Lakewood'ist, New York'ist, üks võimleja Illinois'ist ja läänerannikult Portland'ist. Kanada kaugematest keskustest tuleb neid Vancouverist, Sault Ste Marie'st ja Montrealist. Rootsist ja Austraaliast on loota tulejaid, kuid nende sõidukulude küsimus on veel lahendamata.

Küsimus: Millised rühmad esinevad?

Vastus: Kava on nii koostatud, et sellest on võimalik võtta osa kõikidel, algajatest kuni võistlusvõimlejateni. Lasterühmades vanuse alammäär on 6 aastat.

Küsimus: Mida kujutab kava?

Vastus: Kava kujutab merd. Elame Kanadas kus on vabadus mida soovime ka oma kodumaale. Ka meri on vaba ja tema lainetega soovime vabaduse teate saata kodumaa randa. Meri on kavas kujutatud oma rahulikkusega, sellejärele oma erinevate lainetustega, jahedate ja külmade tormiste ilmadega, milline lõppeb säravas, päikesepaistes rahuliku veega. Kava lõpul tuuakse esile Eesti lipu 100 a. juubel, millega ühinevad ka rahvatantsijad. Erimuusika on loodud Armas Maiste poolt.

Küsimus: Kas kava õppimiseks on vajalikud ka õppevahendid ja kas need on valmis?

Vastus: Valmis on videofilm. Valmisel on veel uus film koreograafiaga ja muusikaga.

Küsimus: Millise riietusega esitatakse kava?

Vastus: Riietus on vahelduv, kusjuures põhivärvideks on mere värvid. Tormine meri esitatakse must valge riietusega.

Küsimus: Kuidas on organiseeritud valguspeo võimlemise osa eeltööd ja kuidas toimub selle tegelik esitamine?

Vastus: Valguspeo üldjuht Härnald Toomsalu on võimlemise osas administraator. Tegelikud eeltööd ja kava esitamine toimub võimlemistoimkonna poolt minu juhtimisel. Võimlemistoimkonna liikmeteks onÖ Sirje Järvel, Linda Makk, Annely Riga, Reet Altosaar-Leesment, Kaarin Viinamäe, Harry Kivilo (valgusefektid) ja Armas Maiste (muusika).

HARALD RAIGNA

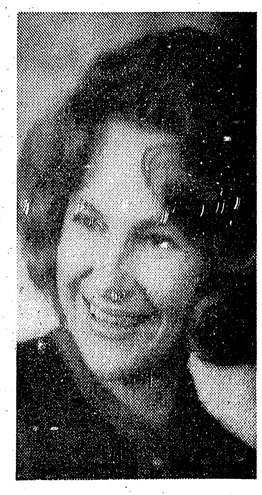

EVELYN KOOP

Eestis kaob looduslik tasakaal

STOKHOLM (EPL) — Viimase mõnekümne aasta jooksul on Eestimaal märgata tõsiseid nihkeid looduslikus tasakaalus, seda eriti suurte linnade ja tööstuskeskuste ümbruses. 2005. aastaks võivad mõned muutused (näiteks põhjavee kvaliteedi muutumine) väljuda inimese kontrolli alt."

Nii kirjutab „Eesti Loodus" nr. 6 artiklis „Projekteerijatelt looduskeskkonna kaitseks" ja toob kaardi, millel on märgitud ökoloogiliselt „konfliktsed" piirkonnad Eestis, s.t. piirkonnad, kus keskkonna rikkumine on kõige tugevam.

Edasi juhitakse tähelepanu asjaolule, et näiteks põllulappide suurenemisega (traktoril on kegem künda suurt põldu) vähenevad nn. haljaskoridorid (põllupeenrad, haljasribad), mis on ökoloogiliselt väga olulised. Erosioonioht kasvab. Keemiline ja mehhaaniline koormus haritavatel maadel kasvab. Elusloodus regenereerimisvõime kahaneb.

Aastaks 2005 suureneb kaevandavate maavarade maht 1,6 korda, heitvete maht 1,9 korda, õhu saastatus 15% võrra. Iga aastaga pööratakse pinnasegi miljon kuupmeetrit turvast, muudest maavaradest ja metsast rääkimata.

Looduse ebaratsionaalse kasutamisega seotud konfliktid (maavarade raiskamine, vete reostamine, õhu saastamine ja kompensatsioonialade võrgustiku hävimine) on kuhjunud Kirde — Eestisse.

Kaardist selgub, et kõige „konfliktsemad" piirkonnad asuvad Tallinna ümbruses koos alaga uue Muuga suursadama ümber ja Virumaa põlevkivikaevandamise aladel. Suures ulatuses on ohutsoonis kogu Põhja-Harjumaa ja suurem osa Virumaast (maha arvatud Alutaguse endised metsaalad). Peale selle on „konflikte" suuremate linnade ümbruses (Pärnu, Viljandi, Tartu, juba ka Võru, kõnelemata Narvast).

Artikli lõpus öeldakse muuseas: „Keskkonnakaitse territoriaalse planeerimise eesmärk on saavutada tasakaal tehniliselt varustatud inimese ja elusloodusse vahel. Et keskkond kujutab endast keerulist looduslik-tehislikku segasüsteemi, siis ainuüksi tehnilised abinõud olukorda ei lahenda."

□

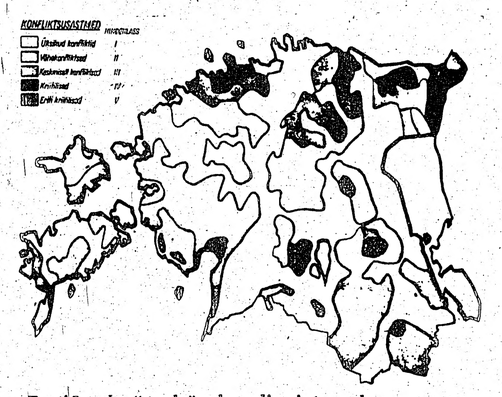

„Eesti Loodus" toob ära kaardi, mis tumeduse astmetega rõhutab ohu suurust. Must märgib „eriti kriitilist" piirkonda.

Saastamise peasüüdlased asuvad Moskvas, mitte üksi paberivirnade vaid ka Kremli müüride taga ega hooli kõige vähemat keskkonna säilitamisest — ei Eestis ega mujalgi.

EPL/AI

Viktor Niitsoo saadeti asumisele Kaug-Itta

Eesti rahva inimõiguste eest võitleja, arhitekt Viktor Niitsoo arreteeriti Tartus 4. dets. 1980. a., karistati sunnitööga ja saadeti Kaug-Itta, Kamshatka poolsaare lähedusse, Magadani sunnitöölaagrisse neljaks saataks.

Oma teekonnalt Magadani laagrisse, mis kestis, koos vahepealsete peatustega mitu kuud, püüdis Niitsoo saata kodumaale mitu kirja. Esimesed ei saabunud sihtkohta, kuid üks viimastest saabus kohale ja varjatud kanalite kaudu jõudis vabasse maailma.

Pakkide saatmine Viktor Niitsoole on võimalik perekonna kaudu, kes elab Tartus, Aarla tän 3, 202 400 Tartu, Estonia, USSR.

USA-s valiti must iluduskuningannaks

Atlanta City's valiti USA järgmiseks iluduskuningannaks Vanessa Williams, Syracusast. Vaatamata tema võrdlemisi heledale nahavärvile, teda loetakse neegriks ja esimeseks mustaks, keda kunagi on valitud USA iluduskuningannaks. Ta oli olnud teistest parem oma talendiga ja esines ujumistrikoos. Koos tiitliga ta sai stipendiumi $25,000 suuruses ja $100,000 teenimise võimaluse järgmise aasta jooksul.

Yasser Arafat tagasi Liibanonis

Palestiina Vabadusvõitlejate Organisatsiooni (PLO) juht Yasser Arafat tuli Tuneesiast tagasi Liibanoni. Ta esimeseks peatuskohaks oli Tripoli, kus asub Liibanoni jäänud PLO peakorter. Nähtavasti võtab ta sealt ühenduse PLO võitlevate üksustega Liibanoni idapoolses osas, Süüria piiri läheduses.

Arafati tagasitulek Liibanoni tähistab PLO üksuste suuremat aktiivsust ja võitlust koos Süüria väeosadega Liibanoni kristliku valitsuse vastu, kes sõlmis rahulepingu Iisraeli valitsusega. Segane olukord ja sisesõda Liibanonis süveneb. Seda tõenäoliselt ei suuda vältida rahvusvaheline, rahuhoidev üksus, kelle tugvendamiseks USA saatis sõjalaevu Beiruti reidile. Selle läheduses asub USA laevastik, et vajaduse korral rahuhoidvaid üksusi kaitsta või toetada võitluses mägedes asuvate Liibanoni valitsuse vastaste üksustega.

Liibanoni valitsusel ja tema vastastel on võitlevaid üksusi võrdsel alusel. Valitsusvägede üldarvu hinnatakse 34.000 mehe peale. Neid toetavad Phalangist miilits, umbes 6000 meest, ja rahvusvaheline rahuhoidev üksus 7300 meest. Kokku 47.300 meest. Valitsuse vastastel on Liibanonis PLO 6000 meest, Druze miilits 3000 meest (Iraani revolutsiooniline üksus) ja Amal mägestiku võitlejad 2000 meest. Kõigile neile on toetajaks ja varustajaks Liibanonis asuv 30.000-line Süüria armee, kes relvastuse, varustuse ja rahalise toetuse saab Nõukogude Liidult. Kokku valitsusevastaste sõjaline jõud 44.000 meest. Lõuna-Liiba-

(Järg lk. 3)

EELTEADE

Toronto Eesti Naisselts korraldab Eesti Maja suures saalis pühapäeval, 16. oktoobril

TRIINU-PÄRASTLÕUNA

Ettekanded, näitused, loteriid ja kohvilaud.

EESTI OHVITSERIDEKOGU KANADAS

Järjekordne

SÕPRUSÕHTU

liikmetele ja nende külalistele
neljap., 6. oktoobril 1983 kell 19.00 Tartu College,
310 Bloor St. W. Sissekäik Madison Ave.

E O K — JUHATUS

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House,958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada, M4K 2R6
Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J.,USA. Tel. (201) 262-0773.

„Meie Elu" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp. kl. 9 hm.—5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 hm.—8 õ., laup. kl. 9 hm.—1 p.l.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse — 1 a. $44.00, 6 k. $25.00, 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00.
Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

Üksiknumber — 75¢

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul — esiküljel $5.50, tekstis $5.00, kuulutuste küljel $4.75.

Sõda ja rahu

Sõjad on alati olnud. Rahu on inimkond alati igatsenud. Ka praegu, mil tundub, et maailmas on rahu, valitseb tegelikult sõjaolukord paljudes maades. Lähis-Idas on ajalooline ja nagu permanentne sõjakolle. Panama maadel käivad võitlused. Põhja-Aafrikas tungivad sissid peale kehtivale valitsusele Liibüa kaudu. Nõukogude Liit võitleb Afganistanis, et seda maad vallutada. Iraan on sõjas Iraakiga. Lõuna-Aafrikas käivad suguharude vahelised võitlused. Kuuba väeosad on tuleliinil Lõuna-Aafrika maades.

Alles see oli, mil lõppesid Argentiina ja Inglismaa vahelised võitlused Falklandi pärast. Iisrael ei ole pärast l.a. veriseid võitlusi Liibanonis saanud veel õieti oma vägesid okupeeritud maalt välja tõmmata, kui algasid uued, rahvuslike ja usuliste fraktsioonide vahelised võitlused võimu pärast. Kergem on tänapäeval näha maid, kus verised võitlused käivad, kui maid, kus valitseb tõelik rahu.

USA on osaliselt juba sisse tõmmatud, kui arvestada relvaüksusi Nikaraagua külje all ja Kariibi mere vetes, kuigi manöövrite nime all. USA ja Prantsusmaa üksused on Liibanonis rahupidamise eesmärgil, kuid peavad oma relvajõudu näitama, kui võitlevad fraktsioonid neid tulistavad. Süüria väed ja Nõukogude relvad on ikka veel sees Liibanonis ja ei mõtlegi sealt välja minna.

Nii elame rahu ajal sõjaolukorras ja keegi ei tea, kus järgmised võitlused võivad alata.

Kuid need on kõik väikesed näited võrreldes tuleviku ähvardustega. Viimastele võib pealkirjaks panna: „Suurvõimude kokkupõrge". Nõukogude Liit on juba aastaid teinud ettevalmistusi ja on relvastuses USA-st võimalikult ees. USA ja liitlased on lootnud vastastikusesse relvastuse vähendamisesse ja on oma relvatoodangus aastaid maganud. Kuid Nõukogude Liit on oma relvi ja strateegiat ehitanud.

Aastate eest algas näiteks transsiberi raudtee teise liini ehitamine suunaga Uuralist Baikalile, eemale Hiina piirist. See on strateegiline raudtee, kui nüüd selgub, et Kamtshatka ja Sahhalin on kujunenud Nõukogude Liidu suureks relvabaasiks, mida arendatakse üha. Ohotski merd kujundatakse allveelaevade baasiks, kust üle Vaikse ookeani on võimalik rünnata mitte ainult Jaapanit vaid ka USA-d ja Kanadat. Sellise ulatusliku baasi ehitamiseks oli vajadus, mis on eriti oluline, kui see baas muutub kord operatiivseks, Nõukogude Liidu lennuväe valvsus selles piirkonnas ja Korea reisilennuki Boeing 747 allatulistamine koos 269 reisijaga tõi selle piirkonna maailma vaatepiiri, kuigi USA-l oma satelliitide abil pidi see varem teada olema.

Majandusstrateegiliseks offensiiviks on Siberi gaasitorustiku ehitamine Lääne-Euroopasse. See torustik ei ole ainult läänevaluuta ja krediitide allikaks, vaid ka jõureserviks tööstusele, kust peab algama moodsa tehnoloogia vool Nõukogude Liitu kas kaubanduslike lepete abil või sunniviisil, kui kord asjad nii kaugel on. Sest ka lääne suunas ähvardab Nõukogude Liit oma ülivõimsa relvastusega, millele nüüd USA vähendamist otsib. Kuid Moskva on juba ütelnud, kas endakindlusest või tigedustest välispidiste etteheidete pärast seoses Korea lennuki hävitamisega: Nõukogude Liit relvade vähendamise küsimuses järelandmisi ei tee.

Kui see on nii, ja vene poolel on tõenäolikum kui vähendamine, siis peab USA lõpuks omapoolsed järeldused tegema ja tootma kõige moodsamad relvad ja need üles seadma sinna, kus Moskva neist kõige paremini aru saab. Kuigi rahvad ei taha seda kardetud sõda, siis jääb endiselt kehtima klassikaline ütelus: Kui tahad rahu, siis valmistu sõjaks.

V.

Kas võiks . . ?

Lihtsustatult öeldes on skautluse eesmärgiks kasvatada häid kodanikke. Sellest olenevalt ei nõua üksk põhimõte ega rakendusviis skaudilt erilisi maskuliinseid omadusi. Et see organisatsioon siiski ainult meessoole loodi,võib olla tingitud liikumise rajaja inglise päritolust ja tolleaegsetest tõekspidamistest. Mitmed riigid, kus tavapäraselt pole naisi takistatud niiöelda meeste töid tegemast,on juba ammu leidnud, et häid kodanikke on targem kasvatada üksustes, mis oma olemuselt vastavad tegelikule elule — see tähendab: ilma sikke lammastest eraldamata. Ka Kanadas on eesti gaidide ja skautide peres mitmel korral arutatud ühismaleva loomist, kuid iga kord on leitud õigustusi ehtinglaslikesse tavadesse takerdumiseks. Nüüd,kus ka Põhja-Ameerikas on jõutud selgusele, et naised võivad soovi korral edukalt tegutseda sellistes põhiliselt meeste organisatsioonides nagu politsei ja sõjavägi, võiks jällegi küsida,kas eesti skautlike noorte jagunemist tüdrukute ja poiste organisatsioonidesse saab enam millegagi õigustada.

Idealismi, kõrgete moraalsete tõekspidamiste ja teiste õilsate omaduste arendamine toimub meil praegu eraldi gaidide ja skautide peres. See võib vabalt jätta noortele tunnetuse nagu ei oleks positiivsel ellusuhtumisel pädevust igapäevases elus, kus mehed ja naised kõrvuti elavad. Et see arvamine enam-vähem paika peab,ilmneb noorte omaalgatusliku tegevuse jälgimisel. Enamasti toimub poiste ja tüdrukute omavaheline suhtlemine kasvatuslikult tähtsusetu või isegi negatiivse seltskondliku tegevuse raamides. On usutav, et noored ise seda tegevust elulähedasemaks peavad kui neid üksteisest lahushoidvat gaid- või skaudimängu. KAS VÕIKS oletada, et meie noorte eliit ühiselt häid omadusi arendades võiks vääristavalt mõjustada ka üldist noorte omaalgatuslikku tegevust ja elulaadi? Kui noorte seas laialt levinud seltskondliku pidutsemise asendamine mingi kasulikuma isikliku või ühiskondliku tegevusega võib kergemini teoks saada kui poisid ja tüdrukud ühiselt õpivad elu tõeteri aganatest eraldama, siis peaks ühismaleva loomine igati õigustatud olema.

HARRI KIVILO

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-päranduse ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Tšaad maailmapoliitika tulipunktis

Kontinentide südames asuvad maad võivad kuuluda maailma kõige vaesemate hulka, kuid neil võib olla suurpoliitilises strateegias oma tähtis koht. Tüüpilised näited niisugustest maadest on Afganistan ja Tšaad.

Tšaadis juunis jälle kord alanud võitlused on õieti kodusõda, mil on aga ka õige kaugele ulatuv rahvusvaheline mõju — kuni Moskvani ja Washingtonini välja. Kodusõda peavad Tšaadi praegune president Hissène Habré ja endine president Goukouni Oueddei. Habréd toetavad Prantsusmaa, USA ja Saire ning Oueddeid Liibüa ja kaudsel teel, päämiselt poliitiliselt, ka Nõukogude Liit.

Seekordsed võitlused algasid paar kuud tagasi, kui mässulised ja neid toetavad Liibüa väed hakkasid Tšaadi põhjaosas tungima lõuna poole. Pärast kaua kestnud võitlusi ja ka ägedaid pommitamisi nad vallutasidki tähtsa 30.000 elanikuga oaas-linna Faya-Largeau.

See ei olnud eriti üllatav, kuna Liibüa on selles Aafrika osas Egiptuse kõrval ainuke sõjaline jõud. Tšaadil endal ei ole õhujõude, soomusjõude, rasket suurtükiväge ega isegi väeteenistust. Ta pidi seega toetuma lääneriikidele ja nendest eestkätt Prantsusmaale, kelle asumaaks ta oli kuni 1960. aastani.

Kuid seekord Prantsusmaa suhtus tõrksalt Tšaadi otsesesse aitamisse, eelkõige sisepoliitilistel põhjustel. Oli ju praegune president Francois Mitterrand omal ajal arvustanud Prantsuse valitsusi vahelesegamise pärast Aafrika sisemistesse asjadesse ja see hoiak ei ole tänapäevalgi Prantsuse rahva keskelt päris kadunud.

Kujuka pildi prantslaste suhtumisest Tšaadi sündmustesse annab „Le Quotidien'i" nimelises ajalehes avaldatud ringküsitlus. Selle põhjal on 53% prantslastest vastu vahelesegamisele Tšaadis, kuid 62% leidis siiski, et kodusõda sääl muutub tõenäoliselt vähehaaval rahvusvaheliseks kokkupõrkeks ja tervelt 74% leidis, et Liibüa juht, kolonel Moamer Khadafi on hädaohuks kogu maailma rahule.

Kui president Habrélt tuli abipalve, saatis Prantsusmaa igal juhul sõjalisi nõuandjaid ja varustust. Sellele järgnes Habrélt üksteise järele uusi abipalveid, milles kõikides paluti prantsuse väeüksusi ja Prantsusmaa otsest vahelesegamist.

USA MURES

Taganttõukajaks osutus seekord ka USA, kelle president Ronald Reagan paistis olevat rohkem mures Tšaadi sündmuste pärast kui prantslased. Reagani sellise hoiaku aluseks olid ameeriklaste luureandmed, mille järele m.h. üks vene kolonelleitnant oli Tšaadis aitamas liibüalastel seada positsioonidele õhutõrjerelvi. Võib kindel olla, et see ei olnud ainuke kõrgem vene ohvitser Tšaadis, kuigi Moskva — Afganistani valusat õppetundi meeles pidades — ei ole kindlasti huvitatud otsesest vahelesegamisest sääl, Aafrika südames. Ta kasutab ära Liibüa vägesid nii nagu ta on juba aastaid kasutanud kuubalasi teistel Aafrika maadel.

Ameeriklased ei ole ka vahelesegamisest huvitatud — mida president Reagan selge sõnaga ka ütles — kuid nad saatsid varsti kohale moodsaid relvi, laskemoona ja nõuandjaid ning pääle selle kaks võimsat AWACS luure- ja tulejuhtimislennukit, mis on kogu aeg õhus ja võivad õige kauge maa tagant jälgida, mida liibüalased ette võtavad. Need paigutati „kuhugi Põhja-Aafrikasse", seega tõenäoliselt Egiptusesse. Ka Sudaanis on ameeriklastel vaatluspunkte. Pääle selle ristleb Liibüa rannikul kogu aeg ameeriklaste lennukikandja „Eisenhower".

PRANTSUSE HUVIPIIRKONNAS

Ühendriigid ei ole tahtnud Tšaadis vahele segada selle tõttu, et see asub väga kaugel, et tal endal ei ole küllaldaselt jõude selleks, ning et — nagu Reagan ütles — loeb ta Tšaadi praegugi veel Prantsusmaa huvipiirkonda kuuluvaks. Reagan ongi tugevasti Mitterrandile sugereerinud, et see võtaks endale Tšaadi kaitsmise, missugune päälekäimine on ärritanud Prantsuse presidenti.

Nähtavasti jõudsid aga prantslased ikkagi varsti samale tulemusele kui ameeriklased, et Tšaad on tõelises hädaohus ja et liibülaste edasitung tuleb igal juhul peatada. Tšaadi hakkas voolama, esiti „nõuandjate", siis juba päris avalikult, moodsalt varustatud langevarjureid, kuulsaid „parasid". Need on hästi väljaõpetatud, mitmed on teeninud varem Alžeerias või mujal Aafrikas ja mitmed oskavad ka Tšaadi kohalikke keeli.

Teiselt poolt on prantslased püüdnud alustada ka läbirääkimisi Liibüaga. President Habré on omalt poolt teatanud, et ta on nõus läbirääkimisteks Liibüaga, kuid mitte mässuliste juhi Oueddeiga. Seni ei ole need pinnasondeerimised andnud konkreetseid tulemusi ja parimalgi juhul nõuavad nad palju aega.

Tšaadis opereerivad väed ei ole mitte suured. Valitsusel on umbes 4.000 ja mässulistel 3.000 meest. Liibüalasi on kuni 6.000 ja prantslasi, kes aga on eliitväeosad, võibolla 3.000 ning sairelasi 2.500.

KODUSÕDA KESTAB

Tšaadis on lõunaosa viljakas ja põhjaosa peamiselt ainult hõredalt asustatud kõrb. Nii Habré kui ka Oueddei on pärit põhjaosast — Habré on vaese karjase poeg, Oueddei aristokraat. Tšaadi pindala on 1.284.000 ruutkilomeetrit, elanikke on umbes 4,5 miljonit. Liibüa on pindalalt veelgi suurem, 1.760.000 ruutkilomeetrit, elanikke on aga ainult 3,1 miljonit. Liibüa on aga väga hästi relvastatud nii tankide kui ka lennukitega — neid ta on saanud N. Liidust, kelle „poliitiline sõber" ta on olnud aastaid, kuigi muidu peab rangelt kinni muhamedi usust.

Kuigi Habré vägedel on õnnestunud peatada mässuliste ja Liibüa vägede edasitung, paistab, et kodusõda kestab veel kaua. Õieti on kodusõda Tšaadis kestnud tervelt 17 aastat, muidugi teatavate vaheaegadega. See ei ole kuidagi üllatav, sest Tšaad ei ole ju sugugi ühtlane rahvariik, vaid seal on väga suur hulk rahvusi suguharusid, kes võitlevad omavahel. Muhameedlasi on elanikkonnast 55-60% ja kristlasi 9-30%, arvestuse alusest sõltudes, ja teised esindavad mitmesuguseid kohapealseid uske.

Igal juhul paistab, et vähemalt seekord on mässuliste ja Liibüa katse Tšaadi enda kätte haaramiseks ebaõnnestunud ja et ka Moskva huvi selle maa vastu kuni edaspidiseks mõne võrra väheneb.

ER („Teataja")

Peapiiskop kõneles konverentsil rahvamõrvast

STOKHOLM — EELK peapiiskop Konrad Veemi sõnavõtt Kirikute Maailmanõukogu üldkogu VI istungjärgu täisistungil 4. augustil 1983 Vancouveris:

„Grupidiskussioonidel ja täiskogus puudutati rahvamõrva kuritegu ja viidati armeenlaste massilistele mõrvamistele 1915-16,samuti kui ka nende mõjule tänapäeval.

Kirikute Maailmanõukogu rahvusvaheliste küsimuste komisjoni rapordid 1972-82 ning taustamaterjal käsitlevad seda küsimust. Tsiteerin mõningaid punkte:

(lk. 28-29) „Maailma rahvastel on nimetus valitsuste poolt teostatavale selle rahvastiku, keda nad peaks esindama, tervete sektorite süstemaatilisele ja sihilikule hävitamisele. See nimetus on rahvamõrv".

„Hävitamine on süstemaatiline, kui ta on suunatud rahvastiku niisuguse sektori vastu, kes võitleb ideoloogiliselt praeguse valitsuskorra vastu".

„Hävitamine on ka sihilik, kui valitsuskord on loonud vajalikud juriidilised ja poliitilised vahendid selle oma poliitika praktiliseks rakendamiseks". Rahvamõrva kuritegu määritleti täielikuks või osaliseks etnilistel, rassilistel, usulistel või ideoloogilistel põhjustel teostatavaks süstemaatiliseks ja sihilikuks hävitamiseks.

Neutroonpomm tekitab kabuhirmu ja hirmu. Kuid ajavahemikus 1940-56 Eesti rahvas kannatas korduvalt samataolise saatuse all poliitiliste relvade läbi, mis jätsid tuhanded kodud ja ehitused puutumata, kuid hävitasid elanikkonna: kui äkki vastavalt 10.000 ja 40.000 inimest kadusid peagu üleöö oma kodudest. Kõike kokku võttes Eesti rahva arv vähenes rohkem kui viiendikuga. Sellele järgnes slaavlaste pidev sissevool Eestisse ja Lätisse industrialiseerimise ettekäändel. Eestilased ja lätlased on praegu muutumas vähemuseks omal maal. Peale selle nende rahvaste kultuure rõhutakse ja nende keeled surutakse tahaplaanile. Luterlikul kirikul oli 1937 800.000 liiget, kuid 1981 ainult 60.742.

Mujalgi esineb samasuguseid hädaohte. Rahvamõrva nähted vajavad suuremat tähelepanu Kirikute Maailmanõukogu poolt".

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA

K. Päts — 1918.

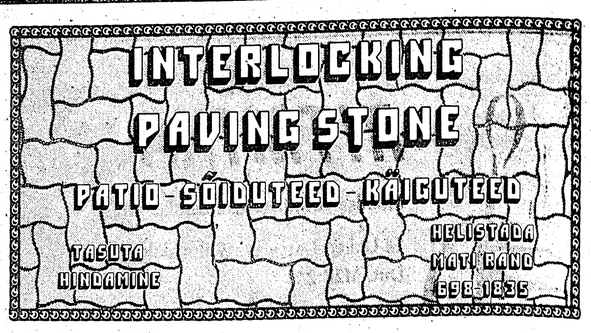

Majanduselu

Kroonikompaniide majandus

Inglise majandussüsteemis, peale era- ja avalikõiguslike ettevõtete, figureerib laialt nn. kroonikompaneid — Crown Corporations. Viimased luuakse kas liidu- või provintsivalitsuste poolt ja teenivad neile määratud ülesandeid riiklikult vajalikukspeetud majanduslike küsimuste lahendamiseks.

Kanada majanduses on kroonikompaniide osa lülitatud üldisse majandussüsteemi nii tihedalt, et nende tegevusest on võidud kuulda vaid üksikutel juhtudel ja harva. Viimasel ajal on aga siiski mitmed neist sattunud rambivalgusse — osalt depressiooni, kuid peamiselt asjatundmata ja oskamata juhtimise pärast, nagu lennutööstus Canadair'i eksistentsi küsimus ligi $2-e biljoni puudujäägiga. Katastroofi sõeluti k.a. juunis kriitiliselt teravate märkustega liiduparlamendis, jägades opositsiooni ridadest tuliseid etteheiteid P. E. Trudeau valitsusele, mis ka asjalikku käsitlust leidis Kanada ajakirjanduses (CP).

Küsimus jõudis parlamenti valitsusliikme senaator Jack Austin'i kaudu, kes vastutav Super-kroonikompanii CDIC (Canadian Development Investment Corporation) tegevuse eest. Sest Canadair'i tegevuse järelvalve oli valitsuse poolt pandud CDIC'le juba läinud sügisel, kui Canadair'i tegevuses leiti suuri puudujääke. Oli üllatav, et senaator Austin'i aruanne jõudis parlamendi ette alles seitsme (7) aasta pärast ja näitas Canadair'i läinud aasta tegevuse kohta puudujääki $1,4 miljardi ja käesoleva aasta lõpuni pidi nõudma veel lisa $240 miljoni, et hoida elus riiklikult tähtis tööstus ca 5 tuhande töölisega.

PAHE PÕHJUSEID

Nagu algul märgitud, kroonikompaniid kutsutakse ellu valitsuste poolt ja vastavalt sellele kompleksemalt ka nende juhtkond võimuloleva valitsuse toetajaist, sageli valimistel läbikukkunud kandidaatidest. Tegevuse kapitaliks on sama valitsuse garantiiga assigneeritud laenud. Arvepidamise alal ei ole ükski kroonikompanii allutatud riiklikule kontrollile (Auditor General) rääkimata parlamendi finantskomisjonile allumisest.

Varsti peale selle, kui läinud sügisel Canadair'i tegevuse järelvalve allutati CDIC'ile, lahkus Canadair'i presidendi ametkohalt Pierre Deniger, liberal MP (La Prairie) ja alles 10. juunil s.a. tegi sedasama tema järglane Frederick Kearans. Viimase asemele seati valitsuse nõudel ajutiselt tööstuse insener Gill Bennet. Seega Canadair'i juhtkonna senine tegevus **näitab ilmselt: a) et poliitikute seas võib leida harva häid majandusmehi. Pealegi puudub neil ärimehe loomulik vaist tulutoovaks tegutsemiseks, sest kroonikompaniide õhkkonnas ei kao neil teadmine, et seljataga asub valitsus,** kus pole takistusi saada maksurahadest vajalikku abi,b) P. E. Trudeau ei salli demokraatlikule riigikorrale omast avalikku kontrolli ja oma kauase valitsemise vältel on ta püüdnud igatviisi lülitada parlamenti välja peremehe õigustest valitsuse kasuks.

KONTROLLI KÜSIMUS

Kui senaator Jack Austin, vastutava valitsusliikmena, esitas parlamendile aruande Canadair'i tegevuse kohta, siis tegi ta seda kaunis tagasihoidlikult seoses CDIC järelvalvega. Kuid lõpuks arvas ka tema, et riiklik kontroll oleks vajalik kõigi kroonikompaniide kohta ja lõpetas lausega, et ka parlamendil peaks olema õigus kontrollide nende tegevust.

Peale parlamendi opositsiooni esines hiljuti samas küsimuses raadiokõnega riigikontrolör (Auditor General) Kenneth Dye, kes vastavalt 27. juunil sa. Star'is toodud ülevaates ütleb, et on „lausa hämmastav ja šokeeriv" kuulda, kuidas Trudeau valitsus majandab kroonikompaneid — ilma avaliku kontrollita visatakse riigikassat tuulde miljondid dollarid taksimaksjate arvel. Eriti häirib riigikontrolör Dye'd see, et valitsus tahab parlamendi toetust CDIC tegevuse laiendamiseks, et see võiks osta, müüa ja valitseda teisi kroonikompaneid, ka Canadair'i ja de Havilland'i lennutööstusi ilma ühegi aruandeta või raporditа parlamendile.

Näib, et Canadair'i probleem võib P. E. Trudeau valitsusele kujuneda „kirstunaelaks", sest Kanada ajaloos pole seni ühegi kroonikompani juures juhtunud nii suurt puudujääki. — Ja selle saneerimine ei jäta külmaks ühtegi taksimaksjat.

A. M.

350 juurdlust võimalikes sõjakuritegudes

„Washington Times'i" korrespondent M. Cunningham kirjutab lehes pikemalt Ryani asutuse „jahist natsi kriminaalidele". Teatavasti lahkus Ryan selle asutuse juhi kohalt, mille järele uueks direktori kt. määrati Neal M. Sher, keda M. Cunningham on intervjueerinud.

Usutlevale ajalehemehele on N. M. Sher ütelnud, et „puutuvalt kõigisse sõjakuritegudesse on see asutus kõige aktiivsem maailmas". Ta märkinud, et pärast Iisraeli agentide poolt A. Eichmanni hõivamist ja Iisraeli kohtu ette viimist, polevat olnud ühtegi nii sensatsioonilist sõjakuritegude protsessi, kui selleks võiks kujuneda Valerian Trifa protsess, kui ta peaks Iisraeli deporteeritama.

69-a. Trifa on Rumeenia ortodoks kiriku peapiiskop, kes 1950 saabus seaduse alusel USA-sse. 1980 võeti temalt kohtu korras ära USA kodakondsus põhjusel, et ta polnud teatanud USA-sse saabumisel ja hiljem kodakondsuse taotlemisel, et ta on saksa okup. ajal kuulunud orgi, mis hiljem tunnistati sõjakuritegelikuks.

Trifat tahetakse maalt välja saata. Ta oli valmis minema Itaaliasse, siis Shveitsi, kes teda aga vastu ei võtnud. Praegu uurivat N. M. Sheri teatel Iisraeli valitsus, kas sealsete seaduste alusel on neil õigus Trifa üle kohut mõista, et jaataval korral USA Trifa deporteeriks Iisraeli.

Cunningham kirjutab, et kohtuministeeriumi eri juurdlusosakonna direktori kt.,kes on 36 a.v.,töötab nagu Ryangi töötas, 50 abilisega praegu umbes 350 juhusega. Juurdlusaluseks on enamikus mehed, ka mõned naised, kellede keskmine vanus on 70. Aktiivseiks peetakse neist 29 juhtu, kus kodakondsuse äravõtmine või deporteerimise küsimused on otseselt käimas. Cunningham toob lehes andmeid kuue kohta.

Andrija Artukovic, 83 a. vana, oli natside ajal Kroaatia „nukuvalitsuse", nagu artiklis üteldakse, kohtuministriks. Selles ametis oli ta, vastavalt USA kohtuministeeriumi andmeile, kirjutanud alla dekreetidele, mis volitasid hukkamisi ja kimbutamisi, ning ta olevat otseselt seotud sadade tuhandete serblaste, juutide, mustlaste ja teiste massimõrvadega. Artukovic elab Kalifornias. Tema kohta tehti deporteerimisotsus juba 1952.

Kazys Palciauskas, 75, Kaunase linnapea 1941-42, natside okupatsiooni ajal Leedus. Temale pannakse süüks, et ta linnapeana oli aidanud natsidel kimbutada eraisikuid käsuga,millega oli Kaunases ebainimlikeisse tingmusisse getosse suletud üle 20.000 juudi.

Boleslavs Maikovskis, 79-a. lätlane, Rezekne natsiaegne politseiülem. Teda süüdistatakse juutide ja läti tsiviilisikute mõrvamistes osalemises, mustlaste kinninabimises ning Läti Audrini külaelanike areteerimises ja hukkamises ning küla mahapõletamises.

Kolm,kelle kohta andmeid avaldatud, on ukrainlased. Demjanjuk, 63a., oli Poolas surmalaagrite valvuriks, kus olevat aidanud tuhandete juutide hukkamist toimetada. Fedorenko, 75 a., kohta leidis USA kohus, et ta oli vangilaagri valvurina 1942-43 aidanu tuhandeid inimesi mõrvata ega ole näidanud mingit inimlikkust Poolas, Treblinka koonduslaagris, Lehmann, 64, oli 1942 Ukraina Zaporozhe linna politseikomissari abina kaastegev 300 kuni 350 juudi mahalaskmisel.

VES

Täienduskeskkoolis ja gümnaasiumis algas õppeaasta

Vaatamata sajusele ilmale, kogunes reede õhtul Eesti Maja keskmisesse saali arvukalt noori, et alata uut eesti koolide õppeaastat piduliku aktusega.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitades märkis, et eelolev õppeaasta kujuneb eriti vaheldusrikkaks ja huvitavaks, sest hõlmab Esto '84 ettevalmistusi ja Eesti lipu 100-a. juubeliga seoses korraldatava kirjanduse- ja kunstivõistluse auhindadega mitmetele vanusegruppidele.

Kriipsutades alla eesti keele õppimise tähtsust, H. Lupp ütles: „Aastate jooksul oleme rõhutanud,kui tähtis on meile eesti keele õppimine just meie rahvuse säilitamise ja eestluse edasiviimise seisukohalt. Vähem on rõhutatud eesti keele õppimise vajadust teistest praktilistest seisukohtadest vaadatuna. Vanema põlvkonna paratamatu lahkumisega meie ühiskondlikust tegevusest toob nüüd keeleoskuse küsimuse praktilise külje järjest olulisemalt esile. Eesti keele oskus võib anda teile paremaid väljavaateid oma valitud elukutse alal, kui seda siduda eesti ühiskondliku, ärilise ja muude alade tegevusega. Samuti oleks see ka Kanada äri-, tööstusettevõtete ja valitsusasutuste juures." Kujuka näitena tõi kõneleja esile Priit Aruvald'i, kes on lõpetanud T.E.S. Täienduskeskkooli ja kes kutsuti EKN-i büroo juhutajaks. Seoses Kanada mitmekultuurilisuse poliitikaga vajatakse õppejõude lasteaedades, tõlke valitsusasutustes jne. avades nii mõnelegi võimaluse koha saamiseks, kes valdab ka oma esivanemate keelt sõnas ja kirjas.

T.E.S. Täienduskeskkooli juhataja E. Marten soovis jõudu ja indu tuleval õppeaastal. Tegelik õppetöö algab tuleval reedel, 23. septembril kl. 19.00. Eelmise aasta eeskujul on õppepäeva pikkuseks kl. 19.00—22.00 (3 tundi) mahutades neli 40-minutilist õppetundi.

Aktus lõppes hümniga.

□

Keskkooli avaaktusele järgnes Toronto Eesti Gümnaasiumi avaaktus. H. Lupp avasõnas märkis, et eelmise aasta tulemused on olnud paremad, kui julges loota. Eelolev õppeaasta on seotud Esto '84 ettevalmistamise ja Eesti lipu 100-a. juubeli puhul korraldatava kunsti- ja kirjanduse võistlusega. Kool on koostöös Toronto linna koolivalitsusega ja see koostöö toimub ka eeloleval aastal keelepärandi programmi raames kuni 16 a. vanuste õpilaste osas. Koos föderaalvalitsuse toetusega on võimalik õppemaks jätta endiselt $40.00 perekonnalt.

Aktusekõneleja Maiki Andre-Lupp on keskkoolis ingliskeele õpetajaks mitte-inglastele ja EKN noorsootöö toimkonna juhataja. Hästi koostatud ja sisukas kõnes ta põhjendas eesti keele õppimise vajadust ja keeleoskuse hüvesid. Kõne lõpul oli tugev aplaus.

Esimene õppepäev on reedel, 23. septembril kl. 19.00 ja edasi igal teisel reedel.

MAIKI ANDRE-LUPP

„Sears" vahendab kinkepakke Euroopasse

Firma „Sears'i" kaudu on võimalik saata kinkepakke Euroopasse aasta läbi. Saatja teeb oma valiku sealse kõige suurema kataloogi „Quelle" järgi ja tellimine täidetakse Euroopas. Firma informatsiooni kohaselt on see nii odavam kui ostes Ontarios ja saates siit.

Tellimisi võtavad vastu enam kui 100 „Sears'i" äri Ontarios vähemalt 26-de Euroopa riiki.

CKING
TONE
D - KÄIGUTEED
HELISTADA
MATI RAND
698-1835

de majandus

Canadair'i tegevuse järelvalve al-
ti CDIC'ile, lahkus Canadair'i
idendi ametkohalt Pierre Deni-
liberal MP (La Prairie) ja alles 10.
il s.a. tegi sedasama tema järgla-
Frederick Kearans. Viimase ase-
e seati valitsuse nõudel ajutiselt
tuse insener Gill Bennet. Seega
adair'i juhtkonna senine tegevus
ab ilmselt: a) et poliitikute seas
leida harva häid majandusmehi.
egi puudub neil ärimehe loomu-
aist tulutoovaks tegutsemiseks,
kroonikompaniide õhkkonnas ei
neil teadmine, et seljataga asub
sus, kus pole takistusi saada
surahadest vajalikku abi, b) P. E.
leau ei salli demokraatlikule rii-
rrale omast avalikku kontrolli ja
kauase valitsemise vältel on ta
inud igatviisi lülitada parlamen-
lja peremehe õigustest valitsuse
ks.

TROLLI KÜSIMUS

i senaator Jack Austin, vastuta-
valitsusliikmena, esitas parla-
dile aruande Canadair'i tegevuse
a, siis tegi ta seda kaunis tagasi-
ikult seoses CDIC järelvalvega.
lõpuks arvas ka tema, et riiklik
oll oleks vajalik kõigi krooni-
paniide kohta ja lõpetas lausega,
parlamendil peaks olema õigus
ollide nende tegevust.
ale parlamendi opositsiooni esi-
iljuti samas küsimuses raadio-
ga riigikontrolör (Auditor Gene-
Kenneth Dye, kes vastavalt 27.
l sa. Star'is toodud ülevaates
„ et on „lausa hämmastav ja
eriv" kuulda, kuidas Trudeau
us majandab kroonikompaneid
na avaliku kontrollita visatakse
assat tuulde miljondid dollarid
maksjate arvel. Eriti häirib rii-
ntrolör Dye'd see, et valitsus ta-
iarlamendi toetust CDIC tege-
laiendamiseks, et see võiks osta,
a ja valitseda teisi kroonikom-
id, ka Canadair'i ja de Havil-
i lennutööstusi ilma ühegi
ndeta või rapordita parlamen-

ib, et Canadair'i probleem võib
Trudeau valitsusele kujuneda
tunaelaks", sest Kanada ajaloos
seni ühegi kroonikompani juu-
htunud nii suurt puudujääki. —
lle saneerimine ei jäta külmaks
gi taksimaksjat.

A. M.

õimalikes
gudes

eporteerimise küsimused on ot-
t käimas. Cunningham toob le-
ndmeid kuue kohta.
ndrija Artukovic, 83 a. vana, oli
de ajal Kroaatia „nukuvalitsu-
ragu artiklis üteldakse, kohtu-
striks. Selles ametis oli ta, vas-
t USA kohtuministeeriumi and-
e, kirjutanud alla dekreetidele,
volitasid hukkamisi ja kimbu-
si, ning ta olevat otseselt seotud
de tuhandete serblaste, juutide,
läste ja teiste massimõrvadega.
kovic elab Kalifornias. Tema
a tehti deporteerimisotsus juba

zys Palciauskas, 75, Kaunase
nea 1941-42, natside okupatsi-
ajal Leedus. Temale pannakse
s, et ta linnapeana oli aidanud
del kimbutada eraisikuid käsu-
illega oli Kaunases ebainimli-
e tingmusisse getosse suletud
0.000 juudi.
leslavs Maikovskis, 79-a. lät-
Rezekne natsiaegne politsei-
. Teda süüdistatakse juutide ja
iviilisikute mõrvamistes osale-
s, mustlaste kinninabimises ning
Audrini külaelanike areteerimi-
hukkamises ning küla maha-
amises.
im, kelle kohta andmeid avalda-
n ukrainlased. Demjanjuk, 63a.,
oolas surmalaagrite valvuriks,
levat aidanud tuhandete juutide
amist toimetada. Fedorenko, 75
hta leidis USA kohus, et ta oli
laagri valvurina 1942-43 aida-
uhandeid inimesi mõrvata ega
äidanud mingit inimlikkust Poo-
Treblinka koonduslaagris. Leh-
, 64, oli 1942 Ukraina Zaporoz-
inna politseikomissari abina
egev 300 kuni 350 juudi maha-
nisel.

VES

Täienduskeskkoolis ja gümnaasiumis algas õppeaasta

Vaatamata sajusele ilmale, kogunes reede õhtul Eesti Maja keskmisesse saali arvukalt noori, et alata uut eesti koolide õppeaastat piduliku aktusega.

Koolikomitee esimees H. Lupp tervitades märkis, et eelolev õppeaasta kujuneb eriti vaheldusrikkaks ja huvitavaks, sest hõlmab Esto '84 ettevalmistusi ja Eesti lipu 100-a. juubeliga seoses korraldatava kirjanduse- ja kunstivõistluse auhindadega mitmetele vanusegruppidele.

Kriipsutades alla eesti keele õppimise tähtsust, H. Lupp ütles: „Aastate jooksul oleme rõhutanud, kui tähtis on meile eesti keele õppimine just meie rahvuse säilitamise ja eestluse edasiviimise seisukohalt. Vähem on rõhutatud eesti keele õppimise vajadust teistest praktilistest seisukohtadest vaadatuna. Vanema põlvkonna paratamatu lahkumisega meie ühiskondlikust tegevusest toob nüüd keeleoskuse küsimuse praktilise külje järjest olulisemalt esile. Eesti keele oskus võib anda teile paremaid väljavaateid oma valitud elukutse alal, kui seda siduda eesti ühiskondliku, ärilise ja muude alade tegevusega. Samuti oleks see ka Kanada äri-, tööstusettevõtete ja valitsusasutuste juures." Kujuka näiteha tõi kõneleja esile Priit Aruvald'i, kes on lõpetanud T.E.S. Täienduskeskkooli ja kes kutsuti EKN-i büroo juhatajaks. Seoses Kanada mitmekultuurilisuse poliitikaga vajatakse õppejõude lasteaedades, tõlke valitsusasutustes jne. avades nii mõnelegi võimaluse koha saamiseks, kes valdab ka oma esivanemate keelt sõnas ja kirjas.

T.E.S. Täienduskeskkooli juhataja E. Marten soovis jõudu ja indu tuleval õppeaastal. Tegelik õppetöö algab tuleval reedel, 23. septembril kl. 19.00. Eelmise aasta eeskujul on õppepäeva pikkuseks kl. 19.00—22.00 (3 tundi) mahutades neli 40-minutilist õppetundi.

Aktus lõppes hümniga.

□

Keskkooli avaaktusele järgnes Toronto Eesti Gümnaasiumi avaaktus. H. Lupp avasõnas märkis, et eelmise aaste tulemused on olnud paremad, kui julges loota. Eelolev õppeaasta on seotud Esto '84 ettevalmistamise ja Eesti lipu 100-a. juubeli puhul korraldatava kunsti- ja kirjanduse võistlusega. Kool on koostöös Toronto linna koolivalitsusega ja see koostöö toimub ka eeloleval aastal keelepärandi programmi raames kuni 16 a. vanuste õpilaste osas. Koos föderaalvalitsuse toetusega on võimalik õppemaks jätta endiselt $40.00 perekonnalt.

Aktusekõneleja Maiki Andre-Lupp on keskkoolis ingliskeele õpetajaks mitte-inglastele ja EKN noorsootöö toimkonna juhataja. Hästi koostatud ja sisukas kõnes ta põhjendas eesti keele õppimise vajadust ja keeleoskuse hüvesid. Kõne lõpul oli tugev aplaus.

Esimene õppepäev on reedel, 23. septembril kl. 19.00 ja edasi igal teisel reedel.

MAIKI ANDRE-LUPP

„Sears" vahendab kinkepakke Euroopasse

Firma „Sears'i" kaudu on võimalik saata kinkepakke Euroopasse aasta läbi. Saatja teeb oma valiku sealse kõige suurema kataloogi „Quelle" järgi ja tellimine täidetakse Euroopas. Firma informatsiooni kohaselt on see nii odavam kui ostes Ontarios ja saates siit.

Tellimisi võtavad vastu enam kui 100 „Sears'i" äri Ontarios vähemalt 26-de Euroopa riiki.

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi hooaja viimasest kalapüügivõistlusest osavõtjaid. Ees istuvad kohtadele tulnud Hugo Allismaa (3. koht — 2 kg 960 g havi), Eduard Lood (2. koht — 3 kg 210 g havi), Valter Kongats (1. koht — 3 kg 370 g havi), Alfred Nieländer (eriauhind — 760 g bäss) Foto — J. Säägi

43 aastat tagasi

Vene õhupiraatide ohvriks teel isa matusele

Eesti kodanik, kes hukkus koos venelaste poolt alla tulistatud soome reisilennukiga „Kaleva" 43 aastat tagasi, oli teel oma isa matusele Helsingis. Nagu jutustas Imbi Kurvits „Meie Elule" oli seitsme reisija hulgas tema hea tuttav soomlanna Gunnever Luts, kes elas Viljandis, olles abielus sealse sae- ja jahuveski omaniku pojaga. Gunnever oli sel ajal 25-aastane ja neil oli kaheaastane tütar, kes elab nüüd USA-s.

Mõni päev enne Eesti okupeerimist N. Liidu poolt suri pr. Lutsu isa ja ta alustas reisi 14. juunil matusele Helsingisse. „Mäletan, et teda hoiatasid nii abikaasa kui ka meie ühine tuttav Arnold Sepp", jutustas Imbi Kurvits neid saatuslikke päevi meenutades. „Aga Gunnever ei kuulanud — võttis kaasa kimbu roose isa hauale viimiseks ja lendas."

Saatuse tahtel pääses surmast Lemmi Pent, kes elab praegu Torontos „Eesti Kodus". Ta jäi hiljaks lennuväljale.

„Olin tolajal Helsingis asuva siidikudumise tööstuse osanik", jutustas ta „Meie Elule". „Kuna Soome ei andnud pidevat tööluba, pidin käima iga kolme kuu järele seda pikendamas. Olin Tallinnast minemas Soome „Kalevaga", kuid hilinesin lennuväljale ja nii pääsesin."

Pr. Pent lisas, et tööstus, kus osanikeks olid Ernst Tiitsma, Otto Valdek jt. hävines Talvesõja ajal ja surma sai Helsingis ka tema tütar.

SURMALEND

Pauli Hirvoneni ühes oma teoses kirjutab „Kaleva" kohta, et see oli ööl vastu 14. juunit olnud Stokholmis ja startis sealt järgmisel hommikul kell 10 (lend nr. 1631) reisiks Tallinna, tehes vahepeatused Turus ja Helsingis. Tallinna jõuti 13.29. 13.54 alustati tagasilendu Helsingisse. Hirvoneni andmeil olid pardal reisijad: Prantsusmaa kodanikud Frederick Martya ja Paul Longuet, USA k. Henry William Antheil, Eesti k. Maria (Gunnever) Luts, Saksa k-d Rudolf Cöllen ja Friedrich Offerman ja Rootsi k. Max Hettinger. Piloodiks oli kpt. Willebrand ja telegrafistiks Launis.

Lennuki allatulistamist kirjeldab autor järgmiselt:

„Kaleva" oli just tõusnud (kell 14.00) 500 m kõrgusele, kui ta taha kummalegi poole hiilisid kaks SB-2 tüüpi lennukit, püsides u. 50 m kaugusel. Rühmalend jätkus kuni Prangli saareni, mil teine SB lennuk kiirendas lendu, jõudis „Kalevi" kõrval ja tulistas seda. Telegrafist Launis sai ilmselt raskesti haavata ega saanud saata mingeid sõnumeid rünnakust.

Surmalend jätkus üle Prangli saare, siis tulistas sama lennuk uuesti. Peale tulistamisvalanguid laskus lennuk allapoole, teisel pool lennanud lennuk sõitis „Kaleva" kõrvale ja tulistas omakorda kuulipildujast. „Kaleva" vasak mootor jäi seisma ja süttis, lennuk langes põledes ja suitsedes Soome lahte.

ALLVEELAEV

Mõrvapaiga ligidal oli eesti kalureid, kes kiirustasid mootorpaatidel kohale ja katsusid päästa, mis päästa saab. Kuid vene allveelaev ilmus kohale ja selle meeskond hüüdis eestlastele: „Davai, davai!" ajades kalurid minema ja võttes neilt ära lennureisijate asjad. Üks neist oli siiski jõudnud peita ühe saksa reisija kohvri, mille andis hiljem Eesti piirivalvele üle. Sama kalur oli päästnud ka plekitüki lennukist, millel olid sees kuuliaugud.

Soome ajalehed olid tolle õhupiraatluse küsimuses valju tsensuuri all. Nad ei tohtinud kirjutada allatulistamisest, vaid keerutasid väljamõeldud oletuste ümber. Hiljem saadi teada, et Vene allveelaeva tunnuseks oli Q-301, ja et see oli saagiks saanud 109 kg posti, mis järgmisel päeval kell 7.05 anti üle ühele vene laevale, mis viis postikotid Kroonlinna.

Pärast Soome Jätkusõja algust leiti Tallinnas „Kaleva" üks ratas, mis oli täis kuuliauke. Samuti leiti „Kaleva" üks postikottidest.

Rootslased koguvad uusi andmeid oma luurelennuki kadumise kohta

Rootsi kaitseministeerium on alustanud uuesti andmete kogumist vahejuhtumi kohta 1952. a., kui Läänemere kohal kadus nende luurelennuk DC3 kaheksa mehega. Paar päeva hiljem tulistasid venelased alla kadunud lennukit otsiva päästelennuki tüübist Catalina rahvusvaheliste vete kohal, mille meeskonna päästis üks läheduses viibiv Lääne-Saksa kaubalaev.

Kadunud lennuki piloodi poeg on kirjutanud raamatu, milles väidab, et üks Catalina-lennukitest rikkus N. Liidu territoriaalpiiri, mistõttu seda hakkasid taga ajama vene Miglennukid. Tagaaetava lennuki kurss aga ristus teise Catalina omaga, mistõttu kogemata tulistati alla niiöelda „vale lennuk". Teine Catalina nimelt ei viibinud kunagi territoriaalpiiri läheduses.

DC 3 kadumine on aastakümneid olnud „suur müsteerium". Roger Älmeberg esitab oma raamatus teooria, mille kohaselt venelased sundisid rootsi lennukit maanduma kusagil Baltikumis (tõenäoliselt Eestis). Üks tolleaegseid õhujõudude majoreid olevat näinud fotot kadunud DC 3:st seismas ühes nõukogude baasis. Ka kadunud meeskonnaliikmeid olevat nähtud siinseal N.Liidus, enamasti mitmesugustes „Gulag-arhipelaagi" vangilaagrites. Kuid midagi pole sajaprotsendiliselt tõestatud.

PRAEGUNE LUURE

Ka tänapäeval teostab Rootsi signaal-luuret Läänemere ruumis eriliste luurelennukite abil. Need muidugi ei ole nii sofistikeeritud kui näiteks USA AVAC-lennukid, kuid sellegipoolest tõhusad ja katavad täiel määral Rootsi enda vajadusi.

Praegused lennukid ei lenda nii N.Liidu piiride lähedal, kui seda vanasti tegid DC 3 luurelennukid, kuid selle eest lennatakse väga suures kõrguses ja ka instrumendid on pilvekõrguselt paremad kui 50-ndatel aastatel. Kuid sellegipoolest ollakse praegugi niivõrd nõukogude territooriumi lähedal, et selge ilmaga vabalt näeb Eesti läänepoolseid suuri saari.

Luurelende täiendavad raadiojaamad Gotlandil ja mandril ning ka sõjalaevade tegevus Läänemerel. Kui Varssavi-paktil näiteks on Läänemerel laevastikumanöövrid, on alati läheduses ka rootsi sõjalaevad. Muu hulgas registreeritakse osavõtvate idalaevade propellerihelisid, kusjuures tänapäeval pakuvad erilist huvi allveelaevad.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

Venelastel uued „tõendid"

Venelased väidavad endiselt, et nad lasksid olla oma territoriaalvete kohal USA luurelennuki , neil pole põhjust vabandamiseks ega hukkunute perekonnaliikmetele kahjutasu maksmiseks.

Möödunud nädalal ilmus kirjutis vene sõjaväe häälekandjas „Krasnaja Zvezda", mille kohaselt venelastel olid kindlad andmed, et Lõuna-Korea reisilennuk oli USA luurelennuk ja nende vastuluure aparaadid on pikemat aega jälginud selle lende N. Liidu terrotoriaalvete piirkonnas. Nendel olevat andmeid, et reisilennuk 747 on teostanud luurelende Vene territoriaalvete piirkonnas USA luureagentuuri CIA ülesandel. Pilot Chung Biong-in olla isegi kord näidanud ühele oma sõbrale spionashiaparaate, mis on monteeritud tema lennukisse. Tasuks VIA olla rahaliselt toetanud Lõuna-Korea Lennuliini.

Vahepeal käib Jaapani meres vilgas allatulistatud lennuki riismete otsimine veest ja põhjapoolse Jaapani saare rannalt. Eriti ollakse huvitatud „mustast kastist", milles asub helilindistaja, mis peaks sisaldama pilootide viimaste sekundite kõned ja teated. Need võiks näidata, mis lennukiga tegelikult juhtus. Arvatakse, et venelased on selle juba merepõhjast üles leidnud.

Yasser . . .

(Algus esiküljel)

noni kontrollib Iisrael.Seal asub veel 20.000, hästi relvastatud ja hea väljaõppega sõdalast. Kui segane olukord Liibanonis kestab kauemat aega, siis Lõuna-Liibanoni okupatsioon Iisraeli poolt kestab sama kaua või kauem. Iisraeli okupatsiooni toetab kristlasest majori, Saad Haddad võitlusüksus, umbes 1500 meest.

Peale nimetatud valitsuse pooldajate ja valitsuse vastaste vägede on Liibanoni mägedes iseseisvad mässuliste üksused, kes ei tunnista ühte ega teist poolt. Seal on murabitonid, konservatiivsed muhameedlased, kellel on mitutuhat puudulikult relvastatud võitlejat.

Süüria väeosad Liibanonis ei loe endid maa okupantideks. Enne Esimest maailmasõda Liibanon kuulus Türgi ülemvalitsuse all Süüria koosseisu. Prantsusmaa sai mandaadi nende maade valitsemiseks Rahvaste Liidult. Süüria sooviks on, et vähemalt Põhja-Liibanon saaks uuesti ühendatud Süüriaga. Seda tõenäoselt toetab ka N. Liit, et saada omale tugevam liitlane Lähis-Idas.

A.N.

Eesti arst valvekorras

24. ja 25. septembril
Dr. T. Kuutan 751-6141

Magister Toomas Ilves lektoriks

SFU kutsus uueks eestiainelise kursuse lektoriks mag. T. Ilves'e, kes asendab dr. Juta Kõvamees-Kitching'ut tema Saksamaal viibimise ajal.

Magister Ilves sündis Rootsis 1954. a. ja kasvas üles New Jersey's, USA-s. Ta õppis Columbia ja Pennsylvania ülikoolides, omandades magistrikraadi psühholoogia ja füsioloogia alal.

Viimased viis aastat on mag. Ilves tegutsenud kirjanduse alal, tehes ühtlasi ettevalmistusi Marie Under'i luule uus-tõlkimiseks inglise keelde. Mag. Ilves'e abikaasa on assistant-prof. psühholoogia alal UBC-s.

Kas Nõuk.Liit või Nõuk. Venemaa?

Fakte „rahvaste vangla" laiendamistest ja Lenini „põhimõtetest"

Ikestatud rahvaste konverentsile 18. juulil Washingtonis pühendas muuseas pikema ja põhjalikult läbitöötatud läkituse USA alaline esindaja UN-is, suursaadik Jeale J. Kirkpatrick, vaadeldes selles nii praeguse N.Liiduks kutsutava Puna-Venemaa laiendamise käiku kui ka mõisteid, mis Kremli keeles erinevad muu maailma keeltes väljendatavatest mõistetest.

Bolshevike revolutsioon sai hambarahaks impeeriumi, millist Lenin iseloomustas „rahvaste vanglana", märgib kõnealune läkitus, ja jätkab siis: „ — territooriumi, mida oli juba laiendatud 1462. aasta 15.000 ruutmiililt 8.600.000 ruutmiilile 1914. aastal. Venemaa oli laienenud bolshevike revolutsiooni ajaks 450 aasta jooksul üle 50 ruutmiili päevas. „Kuna Lenin oli varem seda „rahvaste vanglat" hukka mõistnud, siis usuti, et bolshevikud selle nüüd lammutavad. Mis aga juhtus? „Minu eelkäija UN-is, Aldai Stevenson, esitas 1961. aastal kõne Nõukogude impeeriumi laiendamisest, milles ta meenutas ütelust, et „Nõukogude Liidu rahvad naudivad enesemääramise õigust" ja küsis, kuidas on see enesemääramise õigus tegelikkuses? Stevenson jätkas: „1917. a. tunnustasid bolshevikud Ukraina Demokraatlikku Vabariiki, kuid samal 1917. a. nad asutasid võistleva vabariigi Harkovis. 1923. a. loodi punaarmee kaasabil Ukraina Nõukogude Sbtsialistlik Vabariik ja inkorporeeriti Nõuk.Liitu. 1920. aastal tegi punaarmee invasiooni iseseisvasse Aserbaidzhani vabriiki ja vallutas samal aastal Khiva khanaadi. Ametisse seati Khoresma Nõuk. vabariigi nukuvalitsus. Khiva vallutamisega oli avatud tee naabri, Bokara emiraadi alale, mis vallutati septembris 1920. Armeenia deklareeris oma kaua igatsetud vabaduse 1918. aastal, kuid juba 1920 hävitas selle punaarmee. Aastal 1921 ruttas punaarmee appi kommunistlikele mässulistele Georgias ja püstitas seal nõukogude korra."

Nii see jätkus. „Kasutades Teist maailmasõda, liideti Venemaaga Karjala ja teisi Soome territooriumi osi, Poola idaosad, Rumeeniale kuulunud Bessaraabia ja Bukoviina, iseseisvad Eesti, Läti ja Leedu vabariigid, Königsbergi piirkond, osad Tshehhoslovakkiast, Lõuna-Sahhalin, Kuriili saared, Tanna Tuva."

JALTA TULEMUS

Jeane J. Kirkpatrick meenutab seejärel Ida-Euroopa kohutavat olukorda ega põika tunnistamast, et vastutus Ida-Euroopa jätkuva tragöödia eest lasub lääneriikide juhtide käitumisel Jaltas. Ta juhib tähelepanu ajakirja „Encounter" ühele värskemale numbrile, kus on avaldatud rida uusi fakte, eriti seoses Ida-Euroopa saatuse kujunemisega. Siis ta jätkab: „See oli Adolf Hitler, kes esimesena rahuldas Josep Stalini nõudmise: Balti riigid, pool Poolat, Bessaraabia!" Väga iseloomustav Poola kohta, nagu Kirkpatrick jätkab, oli Molotovi kõne oktoobris 1939 Ülemnõukogus: „Üks hoop Saksa ja teine Vene sõjaväe poolt tegi lõpu sellele Versailles' nurisünnitusele."

Järgnes Katõn kuklalaskudega 15.000 poola ohvitserile intelligentsi hävitamiseks. See oli täpselt teada Jalta konverentsist osavõtnud Churchillile ja Rooseveltile, kuid nagu Churchill kirjutab: „Otsustati seda teemi vältida". Kui selline otsus ei ole shokeeriv, siis on seda järgmised faktid Churchilli mälestustes: „Silmapilk oli sobiv äritegemiseks, nii ma siis ütlesin: „Lepime kokku oma osade kohta Balkanil. Teie väed on Bulgaarias ja Rumeenias. Meil on seal huvisid ja ülesandeid. Kuidas oleks 90% ülevõimuga Venele Rumeenias, meile ütleme 90% Kreekas ja 50:50 Jugoslaavias?" Ajal, mil seda ettepanekut Stalinile tõlgiti, kirjutas Churchill selle paberitükikesele, lisades 50:50 Ungaris ja andes 75:25 Bulgaaria osas Venele. Stalin oli nõus, kuid ta võttis 100% kõikjal, kus punaarmee oli sees.

Ülejäänud Euroopa kohta ei sündinud vallutamine enam Jalta „kokkulepete" alusel, vaid kujul, nagu on sündinud kõik punaarmee vallutused pärast Teist maailmasõda — jõud, vägivald, relvad, mõrvad. Tshehhoslovakkias — verine riigipööre, Kuubal — kodusõda, Vietnamis ja Kamboodias — agressioon. Laos, Afganistan, Nikaraagua — kombinatsioonid terrorist, massulistest sissidest ja importeeritud jõud.

Rousseau ütleb, et võim ei püsi, kui ta pole muudetud seaduseks. Tõde on aga see, et kui võimu rakendatakse küllalt brutaalselt, siis püsib ta kauem kui oskame arvata. Seadustamine aitab, kuid pole vähimatki tõendit, et ühegi praegu punaarmee käpa all oleva piirkonna inimesed seda võimu aktsepteeriksid. Aegajalt esineb ülevõimualuste alade sisemuses kriise, mis paljastavad selle võimu luustiku. Siin on 14. juuni 1941, millal intelligentsi küüditamisega raiuti balti rahvastel pea otsast samuti, nagu sündis Poolaga Katõnis.

BALTLASTE HÄVITAMINE

Järgneb kirjeldus sellest, kuidas sõja puhkemisel spontaanses ülestõusus balti rahvad vabastasid suure osa oma territooriumist veel enne sakslaste saabumist ning kuidas siis 1944-1952 hävitati uuesti umbes 4 milj.koguarvuga rahvastest 600.000 inimest, kuid ometi ei suudetud lämmatada partisaanlust 8 aasta jooksul. Budapesti raadios kuulutas Nikita Khushtshev aprillis 1958: „Teame, et imperialistid kisendavad kõvasti, et sekkusime Ungari rahva asjadesse. Aga teame ka, et Ungari rahva töötav klass, talupojad ja intelligents lühikese aja jooksul taipab ja mõistab, et seal oli üksainus tee." Seda aga ei sündinud. Ei „taibatud" ega „mõistetud", et ees oli üksainus tee — sovjeti võimu alla. Alistuti jõule, kuid ei „mõistetud". Ei teinud seda tshehhi rahvas 1968. a., millal punaarmee tankid lõmastasid nad tooreima jõuga. On ülimalt huvitav, kuidas „Pravda" veel 1968. a. maailmale teatas, et sel aastal Prahas vabaduse kaotajaiks olid „maailma reaktsionäärid": „Maailma reaktsionäärid ei suuda leppida ei Tshehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigi töötava klassi võiduga 1948. a. veebruaris ega oma lüüasaamisega 1968. a. augustis." On sama huvitav lugeda nõukogude ametlikku kommentaari Afganistani invasioonile ja okupatsioonile. 1980. a. kirjutab „Moscow News": „Teame, et otsus üksuste saatmiseks Afganistani ei ole tänases maailmas populaarne. . . Mittesekkumine on hea asi, kuid rahvusvahelise õiguse printsiibid ei kehti tühikus (vaakuumis). . . ajalugu ja poliitikat ei saa alati sobitada legaalsesse vormi," mida täiendab Andropovi kinnitus Ülemnõukogu peasekretäri kohale asumisel: „Meie vastus sündmustele Afganistanis oli lojaalsuse väärikas avaldus proletaarse internatsionalismi printsiibil, mis osutus vajalikuks oma kodumaa huvide kaitsel". Kirkpatrick küsib, kas pelk Afganistani olemasolu oli ähvarduseks Nõuk.Venele? „See on küll vist kõige brutaalsem sajand inimkonna ajaloos, ja Afganistani okupatsioon kerkib isegi sellest brutaalsusest kõrgemalt esile."

NIGARAAGUA JA POOLA

Pikemalt peatutakse läkituses Nikaraagua ja Poola saatusel, mis vajavad niikuinii eraldi vaatlemist. Oma läkituse lõpus käsitleb Jeane Kirkpatrick eriti huvipakkuvalt seda süstemaatilist perverssust, millega nõukogulased eraldavad endid keele kui rahvusvahelise kommunikatsioonivahendi kasutamisel maailma teistest rahvastest. Nii tähendab neil „autonoomia" — jõuetu; liiduks ühinemine — unitaarsust, ühte sulamist, üheks muutumist; demokraatia — autokraatsust, isevalitsejalikkust; üksmeel — skismaatikat; populaarne — terrorile imponeerimist, alistumist; rahusoov — sõja õhutamist jne. On raske mõista traditsionaalses keeles mõistet „püsivaks rahuks ja rahva demokraatiaks", sest neil sõnadel ei ole midagi ühist ei rahuga ega demokraatiaga. Tuntud ja hinnatud sümbolid ning juhtlaused kasutatakse ära samuti, nagu on tehtud Nikaraagua rahvuslasest ja isamaalasest Sandinost kommunist ja rahvusvaheline revolutsionäär. „Ärgem unustagem", ütles Solzhenitsõn oma Nobeli-aadressis, „et vägivald ei eksisteeri üksipäinis, vaid on ilmeksimatult läbipõimitud valest. Vägivald ei saa peita ennast mitte millegi muu kui vale taha, ja vale kaitseb vägivalda. Igaüks, kes proklameerib vägivalda meetodina, peab paratamatult valima printsiibiks vale."

Leppigem ainult ühe kommentaariga sellele siin kokkuvõetult esitatud sisukale kõnele. See oleks küsimus, kas peame ikka ja edasi järgnema nõukogudelikule tõde varjavale perverssele sõnapruugile, kasutades kõnes ja kirjas „Nõukogude Liit"? Liit ei toetu vägivallale ega valedele, liidu sünnialuseks on asjaosase rahva vabalt, ilma väljaspoolsete mõjustusteta väljendatud enamikotsus, mis aga siin igas liidetud piirkonnas puudub. See, mis siin toetub vägivallale ja valele, ei ole „Nõukogude Liit", see on relvade toores jõus laiaks paisutatud Nõukogude Venemaa.

-u.

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

Ligi poolsada organisatsiooni ja ettevõtet tutvustamisõhtul

Reede õhtul toimus Tartu College'is „Tutvumisõhtu eesti rahvale" — nii nagu see eelteadetes oli nimetatud. Selle korraldasid; Akadeemilnine Kodu, Eestlaste Keskmõukogu ja Toronto Eesti Selts. Tutvumisõhtu toimus nn. „külviaasta" raamides, kust loodeti osavõttu kõikide alade isikute, organisatsioonide, segaabieluliste, vanade ja noorte ja üldiselt kõikide eestlaste poolt. Esialgselt paistis, nagu jääksid organisatsioonide esindajad omavahel tutvuma, kuid siis kogunes saali keskele ehk paarikümne ümber vanema generatsiooni esindajat ja teist samapalju noori, mis muidugi meeled juba rõõmsamaks muutis.

Lauad olid pandud nurgeti ümber saali. Iga organisatsioon sai sildi lauale ja esindajad nimesildi rinda. Õhtu läbiviijaiks olid: Maiki Andrelupp-EKN'u noortetoimkonna juhataja, Anne-Liis Tüll — Toronto Eesti Seltsi esimees, Piret Komi — akadeemiliste organisatsioonide esinaine, Kadi Kaljuste ja Martin Ahlerma.

Õhtust osavõtjad organisatsioonid, ettevõtted ja isikud olid: Kanada Eesti Teater, „Võitleja", Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkond, Eesti Etnogtaafiline Ring Kanadas, „Rajaleidjate" gaidlipkond, Eesti Skautide Malev Kanadas, Eesti Gaidide Malev Kanadas, Toronto Eesti Segakoor, Pensionäride Klubi, Toronto Eesti Meeskoor, Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Selts, J.J. (Jaak Järve) Produktsioon, Edgewood Real Estate, advokaat Silja Seppi, Peetri kiriku vaimulik orkester, Kalev Estienne võimlejad, Hiidlaste Selts, Pärnumaalaste Selts, Toronto Eesti Seltsi lasteaed, Estonia koor, Eesti Täienduskoolid, Läänlaste Selts, Toronto Eesti Selts, „Kungla" rahvatantsijad, Eestlaste Keskmõukogu Kanadas, „Aja Kiri,", Marjamaa kirjastus, eesti keele kursus, Akadeemiline kodu, Toronto Eesti Aiandusklubi, Northern Publication, AABS, Esto '84, Eesti Maja, „Vaba Eestlane", Maleklubi, „Meie Elu", S.S. Kalev, „Looming 81", Eesti Liit Kanadas, Net-Work (noorkunstnike koondis), Toronto Eesti klaveriõpetajate esindus ja Eesti Õpetajate Keskühing. See on juba 43 organisatsiooni!

Esindajad tutvustasid oma organisatsiooni tööd ja tegevust laudade äärde paigutuse järjekorras. Kõigepealt oli huvitav näha nii paljude organisatsioonide inimesi koos. Me kõik teame üksteist aastatepikkuse, mitmesuguse ühise koostöö tõttu, teame ka, millised ülesanded ühel või teisel organisatsioonil on, kuid oli meeltülendav näha nii paljuid koos ja kuulata esindajailt töö ja ülesannete tutvustamist.

Nagu ukse kõrval lauale jäänud siltidest võis märgata, olid mitmed lubajad tulemata jäänud, peale selle veel need, keda korraldajad ajalehtedes ilmunud üleskütse põhjal näha lootsid. Võiks esile tõsta Henny Aruja, Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkonna sekretäri üleskutset Niklus'e ja Kaalep'i suhtes kirju saatma Vene saatkonnale, saates ärakirja ka oma parlamendiliikmele. Kahel nimetatul on Kanada valitsuse poolt sissesõidu luba olemas, ta andis ka aadressi, Mr. Alexander S. Novikov, Minister-Councillor, USSR Embassy, 285 Charlotte St. Ottawa, Ontario, K1N 8L5, tel: 1-613-235-4301, nii, et sinna võib ka helistada, kui soovitakse. Sellele reageeris Mall Puhm, soovitades Henny Arujal isiklikult organisatsioonide kokkutulekutele minna ja võtta valmiskirjutatud kirjade formular väljajagamiseks kaasa. Samas pani ta esimesena $5,00 klaasi ja saatis 2 klaasi ringi käima. Kui klaasid jõudsid Henni Aruja'ni, olid need nn. „margiraha" täis.

□

Üldiselt võib pidada esimest kokkutulemist õnnestunuks, ehk küll saali keskel oli osavõtjaid. tagasihoidlikult, kuid arvestame, et iga organisatsiooni esindajad olid ka teiste organisatsioonide esindajatele publikuks. Üritust on väärt ka edaspidi korrata, kuid kahtlemata tuleb tulevikus rohkem selgituslikku reklaami teha, et ürituse mõte oleks kõikidele arusaadav ja osavõtjate hulgas oleks just see 25-45 aastatevahemikune generatsioon, kellele see tutvumisõhtu vajalik oleks olnud. Samuti oleks ehk soovitav, kui korraldajate hulgas esineks ka EKN'u Rahvuskultuuri komisjoni nimi. See annaks kõigele laiema kõlapinna.

E.R.

Sport

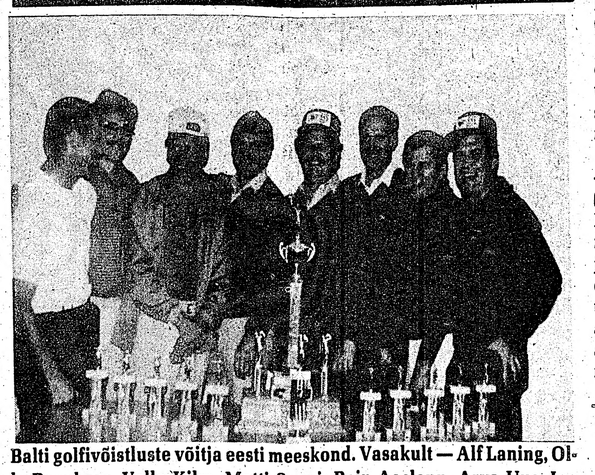

Balti golfivõistluste võitja eesti meeskond. Vasakult — Alf Laning, Olle Brunberg, Vello Kilm, Matti Seppi, Rein Aaslepp, Arvo Uus, Joe Parum, Peeter Ainomäe. (Pildilt puuduvad Arvo Arget ja Al Budd).
Foto — H. Raigna

Eestlased võitsid karika balti golfivõistlustel

Kanada Balti golfivõistlused toimusid pühapäeval, 18. sept. „Rolling Hills Golf Club'i" golfiväljakul eestlaste korraldusel. Õnnetuseks just enne võistluste algust tuli tugev äiksevihm, mispärast võistluste algamisega tuli poolteist tundi oodata. Peale baltlaste võtsid võistlustest osa ka soomlased.

Balti golfivõistlustega alustati esmakordselt 1968.aastal, mil eestlaste, lätlaste ja leedulaste ühisel algatusel pandi välja rändauhinnana suur üle poole meetri kõrgune karikas. Peale selle on välja pandud võitja rahvuse kõigile meeskonnaliikmetele individuaalkarikad. Möödunud 15-ne aasta vältel on selle karika võitnud eestlased 8,leedulased 5 ja. lätlased 2 korda. Võistlus toimus 18-ne augulisel võistlusväljakul, pikkusega ca 6 km. Võistlusteks moodustati 4-ja, 3-me ja 2-e-liikmelised grupid, kus iga liige oli eri rahvusest. Kogusummas oli 42 võistlejat. Paremustagajärgedena erirahvuste vahel arvestati kuue esimise parima tagajärjed. Võistluste üldkorraldajaks ja tagajärgede arvestajaks oli Alfred Laning, kes on olnud kogu aeg ka eestlaste golfimängijate organisaatoriks. Võistlustel esines seitse 4-ja, neli 3-me ja üks 2-e-liikmeline grupp.

Võistlus igal grupil kestis ca 5 tundi. Kui enamus gruppe oli lõpetanud, alustati tagajärgede arvestamisega. Üheteistkümnenda grupi lõpetamise järele juhtisid lätlased mõne punktiga. Tekkis väga põnev olukord, kus kõik olenes viimase kolmeliikmelise grupi saavutustest, kus eestlasena võistles Arvo Uus, kes on tuntud väga hea golfimängijana. Kõik võistlejad ja tulemuste arvestajad, kes olid kogunenud ühte klubiruumi, ootasid suure põnevusega viimaste lõpetajate kohalesaabumist. Kui aga veerandtunnilise ootamise järele Arvo Uus oma kahe kaasvõistlejaga kohale jõudis, tuli eestlastelt spontaanne küsimus: „kui palju?" Kui aga Arvo Uus vastas: „75", siis oli eestlaste juubeldus suur, sest see vähene löökide arv viis eestlased võidule ja võitsid rändkarika üheksandat korda. Eestlaste aplausiga ühinesid ka teiste rahvuste võistlejad, sest tema saavutus oli üks parimaid sellel võistlusel.

Lõpptagajärg: 1. Eesti 486 lööki, 2. Läti 489, 3. Leedu 493, 4. Soome 521.

Võitjaks tulnud eestlaste meeskonnas võistlesid: Rein Aaslepp, Peeter Ainomäe, Arvo Arget, Olle Brunberg, Al. Budd, Vello Kilo, Alfred Laning, Joe Parum, Matti Seppa ja Arvo Uus. Peale rändkarika iga eesti võistleja sai auhinnana ka individuaalse karika.

Pärast tulemuste avaldamist ja auhindade väljaandmist kõnelesid eestlased omavahel oma võistlusmuljetest ja kerkis ülesse küsimus: miks on eesti golfisportlased välja jäetud Esto '84 spordivõistluste kavast? See on olnud kavas Torontos, Baltimores ja Stokholmis. Toronto eesti golfimängijad on alati tulnud võitjateks nendel võistlustel. Golfimängu huvi ja tase tõuseb iga aastaga Toronto eestlaskonnas. Kas on selline „unustamine" tekkinud Esto '84 Sporditoimkonna asjatundmatusest?

HARALD RAIGNA

E. Gering — hõbemedali võitja vabapüssist laskmises.
Foto — H. Raigna

Peeter Ainomäe 9-l augul lööki sooritamas. Foto — H. Raigna

Lätlased võidukad laskevõistlustel

Põhja-Ameerika Balti laskevõistlused püssidest toimusid laupäeval, 17. sept. Läti Õngitsejate ja Jahimeeste Klubi „Berzaine" laskeradadel. Võistlused, millised toimusid individuaalselt kui ka meeskondadele, algasid kell 9 hom. ja kestsid vahetpidamata 8 tundi.

Võistlustel saavutati järgmisi tagajärgi: Inglise võistlus — 60 lasku lamades.

1. Läti 2310 p., 2. Leedu 2289, 3. Eesti 2261.

Eesti meeskonnas võistlesid: E. Gering, kes saavutas 582 p. (võimalikust 600) U. Robi — 578, R. Saar — 551, ja E. Tiilen 550 p. Vabapüss 3 x 20 lasku kolmest asendist.

1. Läti — 2086 p, 2. Leedu — 2072, 3. Eesti — 2034.

Eesti meeskonnas võistlesid: E. Gering, kes saavutas 541 p. (võimalikus 600), E. Tiilen — 507., U. Robi — 496 ja R. Saar — 490.

Individuaalselt saavutas E. Gering teise koha 541 punktiga ja võitis hõbemedali.

Sportpüss 3 x 20 lasku kolmest asendist.

Selles alas eestlased langesid võistlustest välja, sest ainult kaks laskurit võtsid võistlustest osa, kuna kaks nooremat võistlejat oli võistlusväljalt lahkunud. Kõik püssilaskmised toimusid 50 m. distantsil ja 22 kl. püssidest.

Jahipüssi laskevõistlustel 4 x 25 lasku lendavale märgile 16 y. kauguselt eestlane E. Püss individuaalselt saavutas teise koha,võites hõbemedali 97 tabamusega sajast võimalikust.

Individuaal tagajärjed: 1. V. Krauklis — 98 tabamust, Läti. 2. E. Püss — 97, Eesti. 3. A. Sims — 96, Leedu.

Lätlaste „Berzaine" laskerajad on laskevõistluste korraldamisteks väga sobivad ja nende korraldus kulges väga sujuvalt. Eestlaste raskuseks nendel võistlustel on asiolu, et ainult Kanada (peamiselt Toronto) eesti laskurid võtavad nendest võistlustest osa, mitte kunagi aga Ühendriikides elavad. Lätlastel ja Leedulastel olid Ühendriikides elavad parimad laskurid kõik kohal. Neid tuli Michigan'ist, Illinois'ist ja Indiana'st.

HARALD RAIGNA

Jõekääru võistluste tulemusi

3.
Ujumisvõistluste tagajärjed:

POISID

50 m vabalt, 8-9 aastased: 1. Thomas McConnon 54,8. — 10-11 a.: 1. Peter McConnon 47.15, 2. Ricky Hiir 52,2, 3. Martin Juuse 55,6. — 12-13 a.: 1. Thomas Olvet 40,4, 2. Tarmo Roosild 49,4, 3. Peter Roose 52,6. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 29,5, 2. Mardi Nukk 40,1, 3. Andrus Küng 45,3.

25 m vabalt, 8-9 a.: 1. Thomas McConnon 24,8, 2. Kristjan Loosberg 35,0, 3. Valev Rebassoo 34,4.

25 m rinnuli, 8-9 a.: 1. Kristjan Loosberg 35,0. — 10-11 a.: 1. David Hogg 41,9.

25 m selili, 8-9 a.: 1. Thomas McConnon 27,1, 2. Kristjan Loosberg 32,2, 3. Valev Rebassoo 37,4. — 10-11 a.: 1. David Hogg 30,3.

25 m liblik, 10-11 a.: 1. Peter McConnon 32,0. — 12-13 a.: 1. Thomas Olvet 23,08. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 16,9, 2. Mardi Nukk 51,5.

200 m vabalt, 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 2.45,8.

50 m selili, 8-9 a.: 1. Sven Linkrus 1.00,5, 2. Thomas McConnon 1.03,0. — 10-11 a.: 1. Peter McConnon 1.06,5, 2. Davig Hogg 1.26,2. — 12-13 a.: 1. Thomas Olvet 48,4, 2. Peter Roose 58,3. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 37,0, 2. Andrus Küng 49,4.

50 m rinnuli, 8-9 a.: 1. Kristjan Loosberg 51,4, 2. Sven Linkrus 1.05,4. — 10-11 a.: 1. Martin Juuse 41,7, 2. Ricky Hiir 56,5, 3. Tarmo Saks 1.13,0. — 12-13 a.: 1. Thomas Olvet 40,4, 2. Tarmo Roosild 59,2, 3. Marcus Tamm 1.00,0. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 40,0, 2. Mardi Nukk 51,5, 3. Margus Kask 53,0.

100 m vabalt, 8-9 a.: 1. Sven Linkrus 2.07,0. — 10-11 a.: 1. Peter McConnon 1.57,2. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 1.07,1, 2. Mardi Nukk 1.39,9, 3. Andrus Küng 1.41,2.

100 m rinnuli, 10-11 a.: 1. Peter McConnon 2.31,9. — 12-13 a.: 1. Thomas Olvet 1.47,5, 2. Marcus Tamm 2.11,7, 3. Tarmo Roosild 2.17,6. — 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 1.29,0, 2. Mardi Nukk 1.55,5.

100 m selili, 14-15 a.: 1. Indrek Lusik 1.41,3.

TÜDRUKUD

25 m vabalt, 8-9 a.: 1. Liisi Linask 23,5, 2. Katrina Küng 27,6, 3. Kairi Taul 31,0.

25 m rinnuli, 8-9 a.: 1. Liisi Linask 35,0.

25 m selili, 8-9 a.: 1. Kristina Hogg 32,3, 2. Kairi Taul 33,5, 3. Liisi Linask 34,9.

25 m vabalt, 10-11 a.: 1. Kristi Luik 26,9, 2. Leena Kalvik 36,8.

25 m selili, 10-11 a.: 1. Leena Kalvik 43,9.

50 m vabalt, 8-9 a.: 1. Ingrid Roosild 1.04,2. — 10-11 a.: 1. Lembi Veskimets 48,8, 2. Laine Rebassoo 56,9, 3. Betti Veenpere 1.06,8. — 12-13 a.: 1. Leili Lukas 41,7, 2. Liisa Novek 44,7, 3. Kadri Linask 50,5. — 14-15 a.: 1. Linda Varve 42,5, 2. Ruth Küng 44,2, 3. Pia Metsala 46,6.

50 m rinnuli, 8-9 a.: 1. Katrina Küng 1.25,9, 2. Ingrid Roosild 1.39,5. — 10-11 a.: 1. Lembi Veskimets 1.02,3, 2. Laine Rebassoo 1.11,1. — 12-13 a.: 1. Leili Lukas 54,7, 2. Kadri Linask 1.23,0. — 14-15 a.: 1. Linda Varve 51,1, 2. Silvi Matsoo 56,5, 3. Ruth Küng 1.01,3.

50 m selili, 8-9 a.: 1. Ingrid Roosild 1.11,0, 2. Alissa Puhm 1.13,75, 3. Katrina Küng 1.19,0. — 10-11 a.: 1. Kia Puhm 41,6, 2. Kersti Luik 1.20,2, 3. Leena Kalvik 1.47,8. — 12-13 a.: 1. Liisa Novek 52,5, 2. Leili Lukas 54,7, 3. Kai Rannik 58,4. — 14-15 a.: 1. Pia Metsala 49,5, 2. Ruth Küng 50,8.

100 m vabalt, 10-11 a.: 1. Kia Puhm 1.52,45. — 12-13 a.: 1. Liisa Novek 1.31,2. — 14-15 a.: 1. Ruth Küng 1.41,2.

100 m rinnuli, 10-11 a.: 1. Kia Puhm 1.41,8. — 12-13 a.: 1. Leili Lukas 2.07,6, 2. Liisa Novek 2.13,2. — 14-15 a.: 1. Linda Varve 2.00,1, 2. Silvi Matsoo 2.11,2.

100 m selili, 12-13 a.: 1. Kai Rannik 2.46,8.

25 m liblik, 10-11 a.: 1. Kia Puhm 18,5. — 14-15 a.: 1. Linda Varve 22,4.

200 m vabalt, 10-11 a.: 1. Kia Puhm 3.02,6.

J.S-gi

Kõikideks kindlustusteks

H. LATER & CO. LTD

„Insurance"

1482 Bathurst St.,
Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

Robert Murule Eesti Jahtklubi karikas

Purjejahtide võistlusel „American Cup", oli Kanadat esindanud jahi „Canada I" meeskonnas peapurje seadjana Robert Muru. Võistlusteks treenis meeskond kaks aastat.

Eesti Jahtklubi sügisesel väljasõidul pühapäeval, 11. septembril anti talle kui aasta paremale purjesportlasele tunnustusena üle klubi rändkarikas.

Väljasõidust võttis osa kuus paati — „Tereta" (H. Kasak), „Silmatru" (U. Prii), „Pagan" (I. Martens), G. Lomp oma 5.5 m paadiga ja H. Roman ja R. Muru „Soling" tüüpi jahtidega. Hanlan Point'i laguunis oli tujuküllane koosviibimine, kus toimus karika üleandmine klubi admirali H. Kasaku poolt. Uueks admiraliks valiti jahtklubile H. Roman.

TEADAANNE

Põhjala Tütarde gaidlipkond alustab uut tegevusaastat 83/84 avakoondusega neljapäeval, 29. septembril kell 7.30 p.l. Eesti Maja noorteruumis. Palume kõik lipkonna liikmed kohal olla korralikus vormis. Loodame ka rohkesti näha vanemaid ning uusi liikmeid.

Teateks: hellakeste koondused on igal laupäeval Eesti Maja noorteruumis 9.30—11.30 e.l. Gaidide koondused on igal laupäeval Vana-Andrese kirikus 10.00—12.00. Vanemgaidid peavad koonduseid iga 3—4 nädalat.

Informatsiooni jaoks, kes soovivad sel aastal sisse astuda, palume helistada: Silvia Birk, lipkonna juht, 447-7728 või Margot Nortmaa (lipkonna vanem) 759-7230, tööl 487-5451 või Astrid Jõgi 487-2094, tööl 653-7815.

PÕHJALA TÜTRED
JUHATUS

Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi

vilistlaste koosviibimine toimub 2. okt. kell 16.00, 166 Sherwood Ave (kuus blokki Eglinton'ist põhja pool, Mt. Pleasant'ist ida pool). Teadaanne palutakse võtta kutsena. Registreerida kuni 29. sept. tel. 421-4714 — Remmelkoor.

Esto abiesimees Maakondliku Esinduskogu juhatuse koosolekul

Esmaspäeval, 12. sept. peeti Maakondliku Esinduskogu juhatuse koosolek, kus arutati Esto '84 raames toimuva Maakondliku Päeva korraldamisega seosesolevaid küsimusi, lepiti kokku maakondade esindajate vahel ruumide jaotamine jne.

M.E. juhatuse esimehe kutsel tuli koosolekule ka Esto '84 peakomitee abiesimees Feliks Koop, kes andis ülevaate senini tehtud tööst. Esto '84 ajaks tuleb Eesti Maja panna piduriüsse-motiiviks „Eesti talu". Moodustamisel on toimkond,kes organiseerib ja koordineerib selle suure töö läbiviimist. Maakondale esindajad nõustusid nõu ja jõuga kaasa töötama.

Pisut ebaselgust tekkis Royal York'i ruumide reserveerimise küsimuses. Nagu F. Koop seletas, on ruumid reserveeritud kogu Esto '84 ajaks, Maakondliku Esinduskogu juhatuse esindajatele on aga hotelli ametnikkude poolt öeldud, et seda reserveerimist üritusteks pole tehtud. Näib, et mõlemil on õigus: kindlasti on ruumid reserveeritud kogu Esto '84 kestvuse ajaks, kuid üksikasjalik registreerimine on majutamistoimkonna tegevuspiirkonda kuuluv ja toimub peatselt.

Sõbralik ja üksmeelne koosolek lõppes elagu laulmisega Salme Vesi'le (Võrulaste Koondise ja Esinduskogu juhatuse abiesimees), kelle juubelisünnipäev möödus hiljuti.

„Rajaleidjad" alustavad tegevust

Toronto „Rajaleidjate" gaidlipkonna avakoondus toimub neljapäeval, 6. okt. kell 7:30 õhtul Peetri kiriku all saalis. Palume kõiki lastevanemaid sellest osa võtta. Edaspidised koondused toimuvad laup. hommikuti algusega kell 10:00 samas.

Tuleval aastal toimub Kotkajärvel Maailmalaager, nimega „Eesti lipu" laager. On paras aeg tuua oma tütreid hellakesteks ja gaidideks, et nad saaksid sellest laagrist osa võtta.

Kõikides küsimustes heistada lipkonna juhile, ngdr. Ingrid Kütt'ile, tel: 598-4459, või lipkonna vanemale gdr. Ene Runge'le, tel. 438-6500.

"RAJALEIDJAD"

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Akende asendamine thermo-akendega. ★ 5 tollised veerennid kuues värvis. ★ Riästaaluste katmine.
Keldri akendele sissemurdmise vastu metallkaitsed.
Tasuta hindamine. Helistage päeval töökoda tel. 832-2238
Kodus 769-0932

OSSO INVESTMENTS INC.,
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

MATI EPNER — EESTI APTEEK

Pensionäridele tasuta ravimid ja koju toomine.
Telefon: 791-2310

TORONTO EESTI ÜHISPANK

958 Broadview Ave., Toronto,
Ontario M4K 2R6
Ühenduses on jõud

ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE

Informatsiooniks helistada
465-4659

TEADAANNE PENSIONÄRIDELE

Eesti Pensionäride Klubi huviringid alustavad tegevust kolmap., 20. septembril.

Samal päeval avatakse ka raamatukogu kell 12.00 päeval.

Esmaspäeval, 26. sept. kl. 12 p. algab tervisvõimlemine mõlemale rühmale Eesti Maja keskmises saalis. Pakutakse kohvi.

JUHATUS

KIRJAN

Mõttevahetus

Keel ja keele

Suur „tack" et tulid, tee ennast „gemütlich", ma lähen „supermarketisse". Sellelaadilisi väljendusi peetakse üldiselt kõige jämedamaks keele solkimiseks. Tegelikult selline võõrkeelsete sõnade sissepuistamine on lihtsalt keeloline laiskus, kus eestikeelne sõna on mugavalt asendatud ühe populaarse kohaliku sõnaga. Selline keele „mõrvamine" on individuaalne ja lokaalne, piirdudes vastava asukohamaa väljendustega. Sellevastu keele solkimine on midagi hoopis tõsisemat, ja sel alal näib olevat välja kujunenud kaks erinevat mõtteviisi.

Näiteid sel alal on palju, kuid peaks piisama vaid üksikutest, nagu sõnad „fotoaparaat" ja „fotograaf". Keeleteadlastele ja teistele puristidele on selliste „võõrsõnade" kasutamine keele solkimiseks, ning neid sõnu on püütud asendada „eestipäraste" väljendustega nagu „ülesvõtmise aparaat, pildiaparaat, pildistaja, päevapiltnik" jne. Sellega võrreldes on üldsuse seisukoht täiesti vastutupidine. Enamik on nende sõnadega täielikult ära harjunud ja keele solkimiseks peetakse olukorda, kus selliseid universaalseid ja populaarseid väljendusi püütakse asendada mingi kunstlikult sepitsetud sõnaga eestipärasuse ettekäändel. Kummal grupil on õigus?

RAHVAPÄRASED VÕÕRSÕNAD

On ilmne, et meie keel ei ole kunstlikuks leiutiseks, vaid see on arenenud läbi sajandite, käsikäes meie rahva arenguga. Kahtlemata meie keelelisteks pärliteks on väljendused, mis on tulnud rahva suust, kaasa arvatud rahvapärastatud võõrsõnad. Vabas Eestis toimus uute sõnade valik demokraatlikul alusel. Igal keeleteadlasel oli õigus oma uute sõnade leiutisi propageerida ning nii mõnedki sellised ettepanekud olid nii eluvõrad, et mitmed ajalehed avaldasid näiteid sellisest uuest eesti keelest oma naljalehekülgedel. Kuid sellised ettepanekud andsid rahvale valikuvõimaluse, ning haridusministeeriumi juures töötav õigekeelsuse komisjon arvestas lõpliku valiku tegemisel enamiku eelistusi. Nagu instinktiivselt eelistati paljude uute sõnade valimisel universaalsest tüvest tuletatud sõnavormi, mis näis olevat kaua aega pinnuks silmas keeleteadlastele, kes alles hilisemal ajal on olnud sunnitud tunnistama, et „võõrsõnadel" on omajagu väärtust, andes meie keelele nagu „vürtsi".

Tegelikult näib, et meie „võõrsõnad" on palju rohkemat kui vürts. Neis peegeldub meie rahva ajalugu — kannatusaastad, okupatsioonid, sõjad jne., kuid samuti meie ühtekuuluvus teiste kultuurrahvastega. Näib et viimane asjaolu peaks olema meie uute sõnade valiku aluseks, aidates vältida keelelist isolatsiooni. Ilmselt inimkond on alati püüdnud universaalse arusaamise poole, milline püüdlus kulmineerus universaalse keele esperanto propageerimisega. Kuid samuti on arusaadav, et esperanto ei kujunenud populaarseks keeleks, kuna ühe traditsioonilise keele kõrval on esperanto sama kui võrrelda koopaelanikku tänapäeva inimesega. Heal juhul võib esperanto võimaldada primitiivset keelelist eksistentsi, kuid sügavamate tunnete ning kõrgemate ideaalide väljendamiseks on kahtlemata tarvis kultuurkeelt, millel on sügavad iseloomu, omapära ja traditsiooni juured. Kuid püüdlused keelelise ühtluse poole on jäänud püsima, avaldudes universaalsete sõnade tarvituselevõtmises. Mõisted nagu „raadio, telefon, pank, takso, auto, (omni)buss" jne. on arusaadavad enamikes kultuurkeeltes, ning selliste „võõrsõnade" asendamine eestipärasuse ettekäändel oleks filoloogilise Hiina müüri ehitamiseks. Tihti osutavad sellised universaalsed sõnad mõiste originaali, kaasa arvatud soome-eesti sõnad „sauna" ja „sisu", mis esinevad enamikes kultuurkeeltes, ning

ELMAR MU

„LÜHIKE EESTI KE

Hind $4.50 (

Postiga tellides lisan

Müügil „MEIE EL

958 Broadview Ave. Toron

KIRJANDUS □ KUNST □ KULTUUR

Mõttevahetus

Keel ja keele solkimine

Suur „tack" et tulid, tee ennast „gemütlich", ma lähen „supermarketisse". Sellelaadilisi väljendusi peetakse üldiselt kõige jämedamaks keele solkimiseks. Tegelikult selline võõrkeelsete sõnade sissepuistamine on lihtsalt keeleline laiskus, kus eestikeelne sõna on mugavalt asendatud ühe populaarse kohaliku sõnaga. Selline keele „mõrvamine" on individuaalne ja lokaalne, piirdudes vastava asukohamaa väljendustega. Sellevastu keele solkimine on midagi hoopis tõsisemat, ja sel alal näib olevat välja kujunenud kaks erinevat mõtteviisi.

Näiteid sel alal on palju, kuid peaks piisama vaid üksikutest, nagu sõnad „fotoaparaat" ja „fotograaf". Keeleteadlastele ja teistele puristidele on selliste „võõrsõnade" kasutamine keele solkimiseks, ning neid sõnu on püütud asendada „eestipäraste" väljendustega nagu „ülesvõtmise aparaat, pildiaparaat, pildista-, päevapiltnik" jne. Sellega võrreldes on üldsuse seisukoht täiesti vastupidine. Enamik on nende sõnadega täielikult ära harjunud ja keele solkimiseks peetakse olukorda, kus selliseid universaalseid ja populaarseid väljendusi püütakse asendada mingi kunstlikult sepitsetud sõnaga eestipärasuse ettekäändel. Kummal grupil on õigus?

RAHVAPÄRASED VÕÕRSÕNAD

On ilmne, et meie keel ei ole kunstlikuks leiutiseks, vaid see on arenenud läbi sajandite, käsikäes meie rahva arenguga. Kahtlemata meie keelelisteks pärliteks on väljendused, mis on tulnud rahva suust, kaasa arvatud rahvapärastatud võõrsõnad. Vabas Eestis toimus uute sõnade valik demokraatlikul alusel. Igal keeleteadlasel oli õigus oma uute sõnade leiutisi propageerida ning nii mõnedki sellised ettepanekud olid nii eluvõorad, et mitmed ajalehed avaldasid näiteid sellisest uuest eesti keelest oma naljalehekülgedel. Kuid sellised ettepanekud andsid rahvale valikuvõimaluse, ning haridusministeeriumi juures töötav õigekeelsuse komisjon arvestas lõpliku valiku tegemisel enamiku eelistusi. Nagu instinktiivselt eelistati paljude uute sõnade valimisel universaalsest tüvest tuletatud sõnavormi, mis näis olevat kaua aega pinnuks silmas keeleteadlastele, kes alles hilisemal ajal on olnud sunnitud tunnistama, et „võõrsõnadel" on omajagu väärtust, andes meie keelele nagu „vürtsi".

Tegelikult näib, et meie „võõrsõnad" on palju rohkemat kui vürts. Neis peegeldub meie rahva ajalugu — kannatusaastad, okupatsioonid, sõjad jne., kuid samuti meie ühtekuuluvus teiste kultuurrahvastega. Näib et viimane asjaolu peaks olema meie uute sõnade valiku aluseks, aidates vältida keelelist isolatsiooni. Ilmselt inimkond on alati püüdnud universaalse arusaamise poole, milline püüdlus kulmineerus universaalse keele esperanto propageerimisega. Kuid samuti on arusaadav, et esperanto ei kujunenud populaarseks keeleks, kuna ühe traditsioonilise keele kõrval on esperanto sama kui võrrelda koopaelanikku tänapäeva inimesega. Heal juhul võib esperanto võimaldada primitiivset keelelist eksistentsi, kuid sügavamate tunnete ning kõrgemate ideaalide väljendamiseks on kahtlemata tarvis kultuurkeelt, millel on sügavad iseloomu, omapära ja traditsiooni juured. Kuid püüdlused keelelise ühtluse poole on jäänud püsima, avaldudes universaalsete sõnade tarvituselevõtmises. Mõisted nagu „raadio, telefon, pank, takso, auto, (omni)buss" jne. on arusaadavad enamikes kultuurkeeltes, ning selliste „võõrsõnade" asendamine eestipärasuse ettekäändel oleks filoloogilise Hiina müüri ehitamiseks. Tihti osutavad sellised universaalsed sõnad mõiste originaali, kaasa arvatud soome-eesti sõnad „sauna" ja „sisu", mis esinevad enamikes kultuurkeeltes, ning meile tunduks kahtlemata väga imelikuna, kui mõni keel asendaks need sõnad mingi omatehtud väljendusega.

KEELELINE DIKTATUUR

Praeguses lõhestatud eestlaskonnas on peetud kõige suuremaks ohuks võimalust, et meie keel võiks areneda eri suunas ikestatud kodumaa ja vaba eestlaskonna vahel. Selle hädaohu vältimiseks oleks loomulik, et käiksime kodumaal ilmuva Eesti Õigekeelsuse Sõnaraamatu järgi, kuna kodumaal asub meie rahva enamus. Kahjuks näib, et kodumaal valitseva diktatuuri hulka kuulub ka keeleline diktatuur. Kuna ühendus välismaailmaga on piiratud, on uued, universaalsed sõnad tihti tudmatud, ning nii koolides kui ka ajakirjanduses tuubitakse inimestele pähe uusi mõisteid, mis ei näi olevat tehtud eesti keele edustamise huvides.

Aluseid kahtlustamiseks on palju. Venelastele on Eesti keel alati pinnuks silmas olnud. Oli aeg, mil eesti keele rääkimine oli surmanuhtlusega keelatud. Ka praegu püütakse eesti keele osatähtsust pidevalt vähendada. Alles hiljuti kehtestati uus ülikoolide eeskiri, mis ei luba esitada ja kaitsta teaduslike kraadide väitekirju eesti keeles. Selle taustal on vaevalt usutav, et sealsed võimumehed oleksid huvitatud eesti keele edustamisest, vaid et sellistel uuendustel võivad olla negatiivsed tagamõtted. See on loomulikult väga spekulatiivne kahtlustus, kuid samal ajal on raske uskuda, et hilisemad „uuendused" oleksid tehtud eesti keele edustamise huvides. Igaüks võib järgnevatest näidetest ise järeldusi teha.

„SUURE KODUMAA" LEIUTISED

Üheks näiteks sel alal on uued mõisted „calculator" ja „computer", eestipäraselt tõenäoliselt „kalkulaator" ja „kompuuter". Neile on ikestatud kodumaal antud vastavad eestikeelsed sõnad „arvuti" ja „raal", hoolimata sellest, et sõnad nagu „kalkuleerima" ja „komputeerima" olid juba iseseisvuse ajal tuntud. Sellega tahetakse nähtavasti luua olukorda, kus kogu tsiviliseeritud maailm kasutab universaalsest tüvest tuletatud sõna, välja arvatud ikestatud kodumaa, kus nähtavasti harrastatakse keelelist isolatsiooni. On võimalik, et sellisel isolatsioonipoliitikal on ka veel teine ülesanne. Kuna sellelaadiline uus mõiste vihjab ka leiutise originaalile, siis võimaldab originaaltüve varjamine tüüpilist venepärast faktide väänamist, kus kasvavale noorusele tuubitakse pähe, et need on „suure kodumaa" leiutised.

OSALEMA

Teiseks huvitavaks „uuenduseks" on sõna „osalema", mida on hakatud tarvitama „osa võtma" asemel. Sellelaadilised muudatused on kõige kardetavamad, puudutades meie kindlakskujunenud kõnevormi. On raske leida selle uue sõna päritolu. Nimisõnalises vormis on „osalemine" koguni kaks tähte pikem kui „osavõtt". Sõna „osalemine" ei näi väljendavat aktiivset tegevust. Selle sõnaga saaks ehk väljendada üht pealesunnitud „vabatahtlikku" nõukogude töö-pühapäeva, kus siis osaleti ja vedeleti, kuni see vastik kohustus oli täidetud. Seevastu „osa võtma" on hea, aktiivne väljendus ja kooskõlas teiste kultuurkeeltega (inglise: to take part, saksa: teilnehmen).

OMAPÄRASTATUD KOHANIMED KULTUURKEELE VÄÄRTUSTEKS

Kolmandaks näiteks on kohanimed (pärisnimed), millisel alal meil on küllaltki segadust ka ilma ikestatud kodumaa võimumeeste kaasabita. Ning eksimused sel alal on tegelikult kahepoolsed. Eestis valitses üldine arusaamine, et kõik kohanimed tuleb kirjutada ja hääldada vastavas originaalvormis. Idee on hea, kuid tehniliselt läbiviimatu, kuna ükski inimene ei valda kõiki maailma keeli. Võõrkeelseid kohanimesid tuli seetõttu tihti hääldada oma parema arusaamise ja keelelise instinkti alusel lootusega, et see on originaalile küllaltki lähedane. Üheks selgemaks näiteks olid Eestis tuntud kohanimed Kanaada ja Floriida, mis samuti kooskõlas paljude teiste Ameerika kontinendi kohanimedega, nagu Chicago, Nevada, Montana, Nebraska, Dakota jne. Paljud eestlased avastasid alles pärast Ameerika mandrile saabumist, et sõnadel „Canada" ja „Florida" asub rõhk esimesel silbil, ja see hääldamisviis võeti originaalsuse reegli alusel omaks. Sellise loogika alusel me ei tohiks kasutada ka teisi eestipärastatud kohanimesid nagu Saksa, Vene, Rootsi, Läti, Leedu jne. ja Venemaa kohta peaksime siis kasutama koguni ta ametlikku venekeelset tiitlit.

Sellised omapärastatud kohanimed on iga kultuurkeele ajaloolisteks väärtusteks, ilmselt pärinedes asjast, kui puudus globaalne läbikäimine ning kus isegi ühe rahvuse piirides oli ühendus nii piiratud, et tekkisid keelemurrakud, kus üks rajoon ei saanud naaber-rajooni jutust aru. Tung ühtluse poole on sellised keelemurrakud juba ammu kaotanud, kuid kohanimede alal on iga kultuurkeel säilitanud oma keelelise omapära. Inglise keeles on Saksamaa alati Germany, sakslastele Deutschland, prantslastele Alemagne, rootslastele Tyskland jne.

Pole tõesti mingit põhjust häbenemiseks, kui meie keeleline omapära kohanimede ja võõrsõnade hääldamise juures esile tuleb, pealegi kui me teiste keelte osas peame isegi sügavamaid erinevusi täiesti loomulikuks nagu ingliskeelsed „Hämbörg", „Fränkfört" ning isegi „Mjuunik".

HÄDAOHU TUNDEMÄRGID

Vaevalt võtaks meie ikestatud kodumaa eestlaskond omaks inglisepärase Canada häädamisviisi. Samuti on ebatõenäoline, et yaba maailma eestlaskond hakkaks tarvitama sõnu arvuti, raal, osalema jne. Momendil on need erinevused võrdlemisi tühised, kuid hädaohu tundemärgid on küllaltki selged, et konstateerida vajadust keeleuuendamise printsiipide kindlaksmääramise alal. Tuleb otsustada, kas meie keelt arendada käsikäes teiste kultuurkeeltega või vastassuunas. Kui ikestatud kodumaal valitsev keeleline diktatuur jätkab ja laiendab sellist isolatsioonipoliitikat, siis on selle loogiliseks lõppresultaadiks olukord, kus meie keel muutub sama isoleerituks ja ebapraktiliseks nagu mõne algelise suguharu keel. Ikestatud kodumaal ei ole valikvõimalust, kuid vabas maailmas viibivatel on võimalus otsustada, kas sellise keelelise diktatuuriga automaatselt kaasas käia või iseseisvalt mõtlema hakata ja ühiselt leida teid, kuidas võimalikke negatiivseid tendentse pidurdada. Meie keele kui meie kõige väärtuslikuma rahvuskultuuri pärandi huvides on vajalik, et me seda võimalust kasutame.

KENNETH M. GORSHKOW
(EPL)

ELMAR MUUK
„LÜHIKE EESTI KEELEÕPETUS"
Hind $4.50 (Bros.)
Postiga tellides lisandub saatekulu.
Müügil „MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave. Toronto, Ont., M4K 2R6

Kunstnik Sarnaki tööd müüdi oksjonil „raamihinnaga"

Vähese huvi tõttu müüdi Evald Sarnaki maalid oksjonil „raamihinnaga". Eestiainelistest töödest ostis Jaan Tõnissoni portree Elmar Tani 25 dollari eest, Lembit Joselin maksis Tallinna vaate eest 55 dollarit ja Helle Rannik omandas pliiatsijoonistuse Pikk Hermann 5 dollari eest.

Kunstnik Evald Sarnak leiti oma korterist surnult, tema varanduse võttis hoidmisele Public Trustee. 37 tööd müüdi 26. augustil Port Creditis Clarke Hall'is (161 Lakeshore Road West) peetud oksjonil, kus müüdi ka 500 tuntud kunstnik Milleri tööd. Evald Sarnaki mööbel, malendid jne. müüakse samas 30. septembril. Tema testamenti ei ole leitud.

Leonid Tretl
„Laterna Magica"
PIIBLIAINELISED BALLAADID
Illustratsioonid — Gunnar Neeme
150 lhk. (B). Hind $10.00
Postiteel tellides pluss saatekulu
$1.80 Canadasse, USA-sse $2.40.
müügil „Meie Elu" talituses
958 Broadview Ave., Toronto, Ontario, M4K 2R6

Ingliskeelne eesti kirjandus-antoloogia koostamisel

Tõlkefond pidas koosoleku

Eesti Tõlkefondi juhatuse ja Nõukogu koosolek, mis peeti 8. septembril Toronto Eesti Ühispanga ruumes, pühendati ingliskeelsel eesti kirjandusantoloogiat käsitlevatele küsimustele. Juhatus, kuulates ära Elsa Vellneri ja Arved Viirlaiu ülevaated senisest organiseerimistööst, otsustas edasi minna Contemporary Estonian Literature in Exile käsikirja koostamise ja tõlkimise juurde.

Antoloogia toimetuse kolleegiumisse kuuluvad kirjandusloolased ja autorid: Rootsist: Bernard Kangro, Valev Uibopuu, Raimond Kolk (sidemees Rootsis). USA-st: Asta Willman-Linnolt (sidemees USA-s), Jüri Kurman, Hellar Grabbi. Kanadast: Juta K. Kitching (sidemees Kanadas), Martin Puhvel, Toivo Kiil. Inglismaalt: Are Helbemäe. Austraaliast: Tiiu Salasoo.

Kolleegiumi sekretäriks (sidepidajaks eri maade sidemeeste, tõlkijate, tegevtoimetaja ja juhatuse vahel) on Vaike Külvet.

Antoloogia tegevtoimetajaks on Toivo Kiil, kes töötades toimetajana Kanada suurima kirjastuse, McLelland and Stewart Limited, juures, omab rohkete kogemuste ja sidemete kõrval ka põhjaliku ülevaate P.-Ameerika kirjastustest ning kirjandusturust.

Sidemeestel palutakse võimalikult kiiresti ühendus luua kõigi oma asukohamaal-elunevate eesti kirjanike, luuletajate ja esseistidega, et igaüks neist esitaks kaks proosavalikut (lühijutt ehk pala pikemast tööst, à 2-10 lehekülge) või viis kuni kümme luuletust tõlkimiseks antoloogia jaoks. Arvestades kogutud töödega ja tõlkimiseks kuluva ajaga, loodab Tõlkefond kirjastada antoloogia hiljemalt aastal 1985. Suuruselt võib see kujuneda ligilähedalt 500 lehek. raamatuks. Tõlketöö tasuks määras juhatus käsikirja formaadis lehekülje eest — $15.00 Can.

Ettevõtte komplitseeritust ja kulusid arvestades üritatakse esialgu ainult pagulaskirjanike tööde esitamist, alates nendega, kes juba manalasse varisenud.

Contemporary Estonian Litareture in Exile, mis mõeldud ainult esialgse tiitlina, võib jääda sobiva pealkirja leidmisel antoloogia alapealkirjaks.

Eesti Tõlkefond püüab katta koguteose tõlkekulud ja teised väljaminekud, mis seotud käsikirja trükivalmis seadmisega. Autorite honorar oleneb täiel määral teose kirjastamisvõimalustest ja läbimüügist.

Eesti Tõlkefondi liikmete arv on pidevalt kasvanud, olles praegu üle 70 Austraaliast, Rootsist, Inglismaalt, Kanadast, Ühendriikidest jne.

Tõlkefondi hoiuarvel oli 31. juun. raha $5339.40, kusjuures on kätte saamata ja deponeerimata Eesti Sihtkapital Kanadas toetus $500.00.

Liikmemaksudele lisaks on fondile laekunud hulgaliselt toetusi, nagu Lydia Kingissepp'alt $200.00, Austraalia Eesti Seltside Liidult $90.00, Robert Teene Fondilt (H. Sibula mälestuseks) $317.57.

Tõlketöö tasuna on välja makstud: Elmar Maripuule $400.00, Mihkel Voore'le $300.00.

Eesti Tõlkefondi ülesandeks on toetada eesti kirjanduse tõlkimist võõrkeeltesse, hinnata tõlkijate saavutusi tõlkeauhindade määramisega ja vahendada informatsiooni autori, tõlkija ja kirjastaja vahel.

Eesti Tõlkefond s/o Villem Noolandi, Toronto Eesti Ühispank, 958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6.

„Rõõm on olla elus"

Rõõm on olla elus — selle pealkirja all avati ajaloolises Lawrence Hall'is 14. sept. suu- ja jalaga maalijate kunstnike rahvusvaheline näitus (väljaarvatud N. Liit) „The Association of Mouth and Foot Painting Artist" korraldusel. Väljapanekuid oli 53 originaali Ameerikast, Austriast, Austraaliast, Belgiast, Itaaliast, Jaapanist, Kanadast, Lääne-Saksamaalt, Inglismaalt, Prantsusmaalt, Rootsist, Shveitsist, Soomest, Türgist ja Uus-Meremaalt. Eksponeeritud maalide hinnad olid $35—$300 ja publik oli helde ostmisega.

Kõlab uskumatuna, et inimene, kes omab vaid vasaku käevarre 20 sm allapoole õlga ja parema umbes 15 sm allapoole küünarnukki hoiab veiniklaasi. See inimene sööb ise, raseerib end, paneb hammastega vahutuubi kinni, istutab puid, niidab muru, püüab kalu, saeb pakul puid ja maalib pintslit hammastega hoides. Ja kui paljudel inimestel on kaks tervet kätt, aga ei oska elus midagi peale hakata.

Rheumatologistid ja teised spetsialistid teevad oma parima, aga siiski on palju väärtuslikke inimesi, kes peavad oma elu vigastena lõpule viima.

Need on osa ühiskonnast, kes pole end töö survest vabastanud, vaid õpinguid suure järjekindlusega jätkanud ja isegi uute ideedega välja tulnud. Seda kõike tajusime „Glad to be Alive" õhtul, mille avas organisatsiooni maadevahendaja ja ühenduste pidaja Marg. Seraphim, ühtlasi tutvustades kohalolevad kunstnikke. Kõne pidas Ontario valitsuse esindaja, min. Margaret Birch. Rahvusvahelises kunstnikkude ühingus on 29 maad ja 52 liiget. Need taidurid on imestama-panevalt edukad endid ise aitama. Milline tundekõllus mõnes näos, milline eeskujulik kannatlikkus maalimisel.

DEMONSTRATSIOON

Ontarios sündinud Myron Angus on 55-aastane kuulus suuga maalija. Enamus neist taidureist on sünnivigastustega, poliohaiged või autoõnnetuse ohvrid. Angust peetakse elavaks eeskujuks kolleegidele. Selle suure talendi stuudio asub Bracebridges, kust ta käib maalimist demonstreerimas Ameerika ja Kanada vigaste laste kodudes, mitmel pool haiglates, TV ja raadio kaasa arvatud. Ta tööd on väga tunderikkad ja isikupäraselt õrn-õrnad. Neid tunneb kohe ära. Anguse maastikke ja Toronto ümbruse maale näeb paljudes lastekodused, haiglates, asutustes jne. Üksiknäitusi on olnud Torontos, Montrealis, Vancouveris, Edmontonis, Calgarys, Winnipegis ja Buffalos.

Suur anne on Arnuff Erich Stegmann (61-aastane), kes on kolm kunstiakadeemiat lõpetanud. Reisinud läbi Euroopa, Aafrika, Aasia, Ameerika ja Austraalia tähtsamad linnad. Stegmann elab Deisenhofen-Münchenis, kaotas lastehalvatuse läbi kaheaastaselt oma käed. Ta maalib suurepäraselt akvarellis ja õlis, teeb linoollõikeid ja skulptuure. Kõik suuga. Ta töid on kõikjal üle maailma.

NAISTAIDURID

Imetlen kätetut prantslannat G. Barbedienni, kes ka palju reisinud ja esinenud. Toitis last lusikat suus hoides. Louise Tovae-Annick maalib jalaga ja, kandes elegantset keepi, polnud üldse selle ilusa naise juures märgata, et ta oli kätetu. Taidur Clayton Turner, ameeriklanna, jäi ujumisõnnetuse tagajärjel halvatuks. Denise Legrix, prantslanna, isegi tikib käejuppidega ja tema töid tunneb terve Prantsusmaa. Kõikidest senikülastatud kunstinäitustest oli see kõige enam mällu sööbiv nagu Louvre muuseum, mida ei saa unustada.

Lõpuks oli 20-minutiline film Torontos sündinud Mykola Bidniak'st, 53-aastane, kes kaotas põllul onu juures mõlemad käed ja ühe silma. Bidniak lõpetas Calgary kunst-tehnoloogilise instituudi ja Ontario College of Art. Tal on suur talu, on abielus ja sõidab ajaviiteks autoga. Film algas söömisega. Naine serveeris toidu taldrikule, kummist tugev võru pandi ümber käevarre ja sinna torgati kahvel. Söömine polnud temale probleemiks. Kui kolleegid külla saabusid, siis nägime ka, kuidas nad autodest saatjate poolt ratastooli libistati. Kes aga end ei liigutanud — peale pea — oli noor tüdruk, kelle raske autoõnnetus oli üleni halvatanud ja kelle tugev naine autost välja tõstis.

Minu kaaslased, kunstnikepaar Aedna'd, arvasid, et nad õppisid sellelt näituselt palju ja Urve ütles: „Igal tuleb müts maha võtta nende inimeste ees!"

EHA TARMET-TOOMBERG

Rahvarõivaste valmistamise kursus Northern Secondary School'is

851 Mt. Pleasant Rd. Esimene õppetund on 5. oktoobril kell 7.30 õ. Registreerida võib samal õhtul.

Torontos on head linast materjali saadaval, sest lätlased hakkavad ka omale hoogsalt rahvarõivaid valmistama (et noored õpiks neid tegema) ja on oma käsitöö äridesse seda muretsenud. Tulge, tehke ise omale rahvarõivad!

„MEIE ELU" tellitus võtab vastu ajakiri

tellimisi.

TÄHELEPANUKS ORGANISATSIOONIDELE

„MEIE ELU" on asunud oma järjekordse KALENDRI-TÄHTRAAMATU koostamisele 1984. aastaks.

Kuna „MEIE ELU" KALENDER-TÄHTRAAMAT on organisatsioonidele ja „Meie Elu" lalaldasele lugejaskonnale asendamatuks käsiraamatuks üle kogu vaba maailma asuvate eesti organisatsioonide kohta, siis on oluline, et Tähtraamatus oleksid organisatsioonide täielikud õlged aadressid.

Organisatsioonide praeguste õigete aadresside saamiseks palutakse kõiki eesti organisatsioone Kanadas ja mujal saata oma täpsed aadressid Post Code'i äramärkimisega „Mele Elu'le" HILJEMALT 15. OKTOOBRIKS s.a. aadressil:

„MEIE ELU"
958 BROADVIEW AVE.,
TORONTO, ONT. M4K 2R6

Õige aadressi avaldamine „Meie Elu" Tähtraamatus on iga organisatsiooni enda huvides. Seepärast saatke oma aadress „Meie Elu" Tähtraamatu jaoks kohe viivitamatult!

„MEIE ELU"

ARMAST ABIKAASAT JA VENDA

ELMAR VAIM'u

sündinud 1. oktoobril 1911 Emmastes, Hiiumaal
surnud 17. septembril 1983 Port Sydney's
mälestavad

„Ma tean,
et mu Lunastaja elab . . ."

abikaasa MEERI
vend ALBERT perekonnaga Rootsis

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd.,
Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul
94 Dinnick Cres., Toronto, Ont. M4N 1L8
Tel. 483-4103, kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Pühap., 25. septembril surnuaiapüha JUMALATEENISTUSED kell 2 p.l. York kalmistul eestlaste osas ja kell 4 p.l. Mt. Pleasant kalmistul eestlaste osas, mängib vaimulik pasunakoor Roman Toi juhatusel.

Pühap., 2. oktoobril kell 11.00 hommikul koguduse 35.a. aastapäeva tähistamise ja kodumaalt lahkumise mälestamise JUMALATEENISTUS. Laulab Cantate Domino Roman Toi juhatusel. Kohvilaud. Kohvilauas kõnelevad aupeakonsul Ilmar Heinsoo ja meie nõukoguliige V. Lillakas, kes annab ülevaate koguduse 35 a. tegevusest.

Pühap., 2. okt. algab tegevust LEERI-EELSETE RÜHM.

Pühap., 9. okt. JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul, jutlustab õpetaja Edgar Heinsoo.

Pühap., 16. okt. algab tegevust PÜHAPÄEVAKOOL jumalateenistusega samaaegselt.

Uus LEERIKURSUS algab pühap., 23. oktoobril pärast jumalateenistust. Palume leerilapsi registreerida õpetaja juures, telefon kodus 483-4103, kirikus 483-5847 või kirikukantseleis.

Pühap., 16. okt. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul. Leeri-eelsed. Pühapäevakool. Laulab noortekoor „Lootus".

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul.

PIIBLITUNNID igal pühapäeval kell 10.00 hommikul.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeval 9.30—12 kirikus, neljapäeval 6—8 kirikus ja igal pühapäeval pärast jumalateenistust.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont. M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172
Koorijuht Asta Ballstadt

Pühap., 25. septembril JUMALATEENISTUS kell 4.00 p.l.

Pühap., 2. okt. JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul, algab pühapäevakool, samal päeval ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1.00 p.l.

Pühap., 9. okt. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 16. okt. LÕIKUS-TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 4 p.l., pärast teenistust kohvilaud, koguduse käsitööringi näitus ja väike loterii.

Pühap., 23. okt. JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.

Pühap., 30. okt. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul, laulab koguduse segakoor.

Koguduse SEGAKOORI harjutused toimuvad igal esmapäeval kell 7 õ. kirikusaalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis: teisipäeviti kl. 6 p.l.—8 p.l., neljapäeviti kl.2 p.l.—8 p.l. ja pärast jumalateenistusi.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
20 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6223
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 562 Jones Ave. Tel. 461-2077

Pühap., 25. septembril kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS, kus teenivad H. Sepp ja E. Saraoja.

Kolmap., 28. septembril kell 7.30 õhtul PIIBLI-PALVETUND „Ilmutusraamatu 8. peatükk".

ARMAST SÕPRA

ELMAR VAIM'u

mälestavad

„Ma tean,
et mu Lunastaja elab . . ."

dr. MELITA MARLEY
P. KAUPS perekonnaga
V. MATHIESEN
E. VIIGI
E. SARAOJA abikaasaga

ARMAST SÕPRA

ELMAR VAIM'u

mälestab leinas

ALFRED KUUSIK abikaasaga

ÄKILISE SURMA LÄBI LAHKUNUD UNUSTAMATUT SÕPRA

ERALD PAEMURD

mälestavad leinas

KARL VAHER abikaasaga
EVALD LILLEBERG abikaasaga
ROBERT LAIGAR abikaasaga

Südamlik kaastunne abikaasa Elsale.

VARISES MEIE KESKELT TUBLI JA AKTIIVNE VÕITLEJA

ERALD PAEMURD

mälestab

HAMILTONI EESTI VÕITLEJATE ÜHING

SÜGAVAS KURBUSES LEINAVAD

MARIE OTTO't

sündinud 18. veebruaril 1893 Kõo vallas, Viljandimaal
surnud 2. augustil 1983 Pilistveres, Eestis

vend OSKAR abikaasaga Kanadas
vend VALTER perekonnaga ja
TÜTRED ning POJAD perekondadega Kodu-Eestis

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Jutl. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL kell 3—3.30 p.l.

Laupäeval, 24. septembril kell 6 õhtul TÄNUPÜHA-ÕHTUSÖÖK.

Pühapäeval, 25. septembril kell 10.15 hom. PÜHAPÄEVAKOOL täiskasvanuile ning noortele ja kell 11.00 hom. lastele. Kell 11 hommikul KODUMAA LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS, H. Eller, segakoor. Kell 6 õhtul K. Raid, tunnistused, flöödid, solist H. Piil.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanuel Kirik
21 Swanwick Ave.
Pastor Allan Laur
72 Appleby Cres., Markham, Ontario L3R 2L4
Tel. 477-6248

Pühap., 25. septembril kell 2 p.l. KOGUDUSETUND. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur. Laulab noorte trio. (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.). Kell 6.15 õhtul ingliskeelne JUMALATEENISTUS perekond E. Ahlbergi kodus, 6 Wiarton Court, Thornhill, kõneleb Toomas Rüdmik. Ristimistalitus. ISSANDA-SURMA mälestamine.

Kolmap., 28. septembril kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

SÜGAVAS KURBUSES LEINAME

KORP! ROTALIA KAASVILISTLAST

dr. KUNO ALT'i

sündinud 26. septembril 1921 Tartus
surnud 16. septembril 1983 Torontos

E. ARRO
P. EINOLA
A. HAABNIIT abikaasaga
E. JOASAARE
M. JOASAARE abikaasaga
L. JÄNES abikaasaga
E. KARUKS perekonnaga
F. KRABI abikaasaga
H. KUKKUR
E. KURIS abikaasaga
E. KUUTMA perekonnaga
A. LAAMAN abikaasaga
Ü. LUKSEP perekonnaga
J. LÄTE abikaasaga
E. MALDRE abikaasaga
H. MANDEL abikaasaga
Y. SAAR abikaasaga
H. SEREN abikaasaga
H. SILLASTE perekonnaga
O. TIMMAS abikaasaga
T. TOOMES perekonnaga
A. VAHER abikaasaga

ARMAST SUGULAST

KUNO ALT'i

leinavad

KARL PRUULI perekonnaga
HERTA PRUULI-TEICHMAN
ILME SEPP perekonnaga

UNUSTAMATA ARMAST VENDA, SÕPRA, ONU NING VANAONU

VALDU REEKNA't

sündinud 5. detsembril 1911
surnud 15. augustil 1983 Tallinnas

mälestavad valusas leinas

õde RETE
LINDA ja DAVID
KASPER, IVAR ja KRISTJAN
LEILI, ERICH, ANDRES ja ALARIC

SURMA LÄBI LAHKUNUD KAUAAEGSET TÄDIMEEST

JUHAN RANDKÜLA

mälestab

Puhka rahus.

PAUL KRIISA perekonnaga

ARMAST SÕPRA JA KOLLEEGI

dr. ÜLO WARE't

mälestavad sügavas kurbuses

HELDUR ja SILVA MEEMA
OIVO ja ASTA SILDVEE

IGAVIKKU LAHKUNUD KAUAAEGSET HEAD PEREKONNASÕPRA

EVALD JAANSON

mälestavad leinas

THEODOR MARIPU
ja poeg ALLAN

TORONTO EESTI S. P. ADVENTKOGUDUS
804 Broadview Ave.
(Allmaaraudtee vastas, Eesti Maja poole)
Tel. 626-3417

Laup., 24. septembril kell 9.30 hommikul PIIBLIKLASS. JUMALATEENISTUS kell 11.00 hommikul, kõneleb dr. Hannu Määttänen.
Kõik teretulemast!

Heinsoo Insurance Brokers Ltd.
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

ELEKTRIK
Igasugused elektritööd, parandused, uuendused, koduses või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190
Lic. E1044

ILMUS
Eesti noorte ajakiri
TULEHOIDJA
nr. 2 -83
88 lhk. Hind $2.50
Postiteel tellides saatekulu 48¢.
Sisu: Lääneranna suurlaager Koitjärvel 1982 sõnas, pildis ja luules.
müügil „Meie Elu" talituses
958 Broadview Ave., Toronto, Ontario, M4K 2R6

„Meie Elu" nr. 38 (1751) 1983

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT, ISA, VANAISA JA VANA-VANAISA

JOHANNES VAUS'i

sündinud 18. detsembril 1896 Jausas
surnud 31. augustil 1983 Jausas

mälestavad leinas

abikaasa ELVIINE kodumaal
poeg VIKTOR perekonnaga
pojatütar HELLE abikaasaga USA-s
poeg MEINHARD abikaasaga
pojapoeg THOMAS perekonnaga
TÜTRED ja POJAD perekondadega kodumaal

ARMAST LELLE

LEONHARD KAHRO't

mälestavad leinas

PEETER KAHRO
MERIKE HANEMANN
INDREK KAHRO

ARMAST KAUAAEGSET SÕPRA

LEONHARD KAHRO't

mälestavad sügavas leinas

ENN ja KLAUDIA SALURAND

LAHKUS OOTAMATULT MEIE ARMAS SÕBER

LAURI IKONEN

sündinud 23. augustil 1925 Karjalas
surnud 3. septembril 1983 Tamperes

mälestavad

ERNA LAANEMÄE
MART LAANEMÄE
MALDUS ja KATRIN MARITS
HELGA ja WALTER [illegible]AKSPU
LYDIA TUULIK

EKN liiget mitmes koosseisus

LEONHARD KAHRO't

mälestab leinas

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

ARMAST

KUNO ALT'i

mälestavad sügavas leinas

KRISTINA ja JAAN NOOLANDI
PETER ja ristipoeg ERIK
MIHKEL ja HELMI HANSEN

SURMA LÄBI LAHKUNUD AKTSIONÄRI JA ENDIST JUHATUSE LIIGET

LEONHARD KAHRO't

mälestab leinas

EESTI KIRJASTUS KANADAS

KALLIST SÕPRA

dr. KUNO ALT'i

leinab

HUGO LATER abikaasaga

OMA ARMAST VILISTLAST

LEONHARD KAHRO't

sündinud 16. aprillil 1903 Tartus
surnud 8. septembril 1983 Londonis, Ont.

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

HEAD SÕPRA

dr. KUNO ALT'i

leinavad

J. OHSOLIN abikaasaga

Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa

JULIUS KRUUK'i

kirstupanekust, matusetalitusest ja ärasaatmisest osa võtsid, tema kirstu lilledega kaunistasid ja mulle kaastunnet avaldasid. Tänan õpetajat Udo Petersoo'd südamlikkude ja lohutavate sõnade eest.

LEINAJA LESK

ARMAST

dr. KUNO ALT'i

mälestavad

WILMA ja ALEX LEPIK

ARMAST ONU

JOHANNES VILU

mälestavad leinas

ÕETÜTRED Eestis
LEIDA ČAIČS ja
MELITTA ALTMÄE

ARMAST

JOHANNES RANDKÜLA

leinab kurbuses

EESTI KODU pere

OSTUD

SOOVITAKSE OSTA

1. Veeäärset suvilat, juurepääsu teega, Muskokasse.
2. Veeäärset ehituskrunti Simcoe järve äärde.

Kindlad ostjad.
Helistage kohe: Mrs. B. Tint
ALFRED STIKUTS REAL ESTATE
Büroos: 752-1770, kodus: 755-9193

MÜÜGID

MÜÜA MIAMI BEACH'IS

2 KONDOMIINIUMI VEEÄÄRES
Ookean 3 minuti jalutuse kaugusel, ligidal Bal Harbour ärid, liiklusvõimalused head, suurepärane vaade ookeanile, kohapeal palju eestlastest omanikke.
1) 1 magamistuba — muudetav 2-ks, 2 vannituba, võrkudega verandad esikud, osaliselt möbleeritud..
2) 1 magamistuba ja vannituba, veranda ja täielikult möbleeritud.
Mõlemad mugavad ja ilusad.
Helistage: call collect (kuulutaja kulul) nädalapäevadel pärast kell 5 õ. või laup.—pühapäeval kogu päev.
1-305-498-2659

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

TÖÖPAKKUMISED

VAJATAKSE
LAPSEHOIDJAT
2- ja 4-aastasele, 2—3 päeva nädalas, High Pargi rajoonis.
Helistage: 762-2367.

TEADAANNE

„EESTONIA" orkestri esimene kokkutulek uuel hooajal toimub 26. sept. s.a. 7.30 õhtul Eesti Majas. Samal ajal toimub „Estonia" orkestri peakoosolek järgmise päevakorraga:

1. **Koosoleku rakendamine**
2. **Aruanded 1982/83**
3. **Tegevusekava 1983/84**
4. **Valimised**
5. **Kohal algatatud küsimused.**

Palume kõike liikmeid osavõtte. Meeleldi soovime näha ka uusi noori instrumendi-mängijaid „Estonia" orkestri ridades.

Regulaarsed harjutused toimuvad Eesti Majas igal kolmapäeva õhtul 7.30.

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:

M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU"
kus leiate
mitmesuguseid
sobivaid
kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„MEIE ELU" ÜKSIKNUMBRID ON MÜÜGIL:

TORONTO	
Poko's Meat Products äridos	376 College St.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäris	484 Queen St. W.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.
The Finnish Place	5463 Yonge St. Willowdale
THUNDER BAY	
Finnish Book Store	168 Algoma St.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $40.00, 6 k. $22.00, 3 k. $15.50. USA-sse — 1 a. $44.00, 6 k. $25.00 3 k. $17.00. Ülemeremaadesse — 1 a. $48.00, 6 k. $26.00, 3 k. $19.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $28.50, 6 k. $14.25. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $30.80, 6 k. $15.40. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $58.00, 6 k. $29.00.

„MEIE ELU" TALITUS
958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada

TELLIMISKUPONG:

Palun saatke minule „MEIE ELU" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga, panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

LEONHARD KAHRO

IN MEMORIAM

Leidsin lehest surmakuulutuse: „Leonhard Kahro surnud Londonis, Ontario, 8. septembril 1983." Kavatsesin Kahrot ikka külastada, nüüd olin isegi tema matustele hiljaks jäänud.

Ta oli väärtuslik inimene, asjalik ja kohusetundlik, võib-olla isegi omajagu pedant, kes armastas täpsust sisus ja vormis. Aastaid nägime teda RVN-u (EKN-u) aastakoosolekute juhatuse laua taga protokollijana. Kuid ta võttis ka sõna, kui tarvis oli. Kord noomis ta New Yorgi kõnelejat: „Selleks küll ei tarvitsend siia sõita, et meile valet eesti keelt rääkida."

Kahro oli ustav ülesandeile. Oli korduvalt Eesti Kirjastus Kanadas juhatuse liige. Ka tuisu ja lumega ei pidanud ta paljuks Londonist 120 miili Torontosse sõita, et ülesannet täita.

Leonhard Kahro sündis Tartus 16. aprillil 1903. Lõpetas Hugo Treffneri gümnaasiumi 1922 ja Tartu Ülikooli õiguteaduskonna 1929. aastal. Ülikooli lõpetamise järele asus Valka, olles adv. Ernst Õsso juures vandeadvokaadi abiks kuni 1932 ja selle järele iseseisvaks vandeadvokaadiks Tõrvas, kus toimus ta peamine tegevus eesti Vabariigi ajal. Tõrvas oli ta kuus aastat Tõrva linnavolikogu liige ja ühtlasi linna vaestelaste kohtu esimees.

Enne sõja lahtipuhkemist varjas ta ennast metsavennana Jõgeva lähedal. 1942. a. kutsuti ta Eesti Rahva Ühisabi (ERÜ) Tartu organisaatoriks ja Tartu büroo juhatajaks. Sellel kohal tuli tal läbi viia Tartu vangla õues hukatud kommunistide mõrvaohvrite ümbermatmise korraldamine Pauluse kalmistul. Hiljem asus ta sõja ajal uuesti advokatuuri.

Punaarmee uue sissetungi eel põgenes ta 1944. a. Saksamaale, kus viibis DP laagrites kuni 1947. Juulis 1947 pääses ta edasi Rootsi. Seal oli ta algul vabrikutöölisena Ericssoni telefonivabrikus ja hiljem arhiivitöölisena. 1952. aastal siirdus ta edasi Kanadasse, Londonisse, Ont. Seal oli ta algul vabriku- ja garaazhitööliseks ja 1953. aastast kuni pensionile minekuni ametnikuks suure advokaadifirma Jeffery & Jeffery büroos. Londonis, Ont. oli ta kolm aastat Londoni Eesti Seltsi juhatuse liige.

Leonhard Kahro oli valitud liikmena 1966—1978 eestlaste keskorganisatsiooni Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu ja Eestlaste Kesknõukogu Kanadas liige. Ühtlasi oli ta korduvalt Eesti Kirjastus Kanadas juhatuse liige.

Leonhard Kahro oli abielus Hilda Osso'ga, kes suri Rootsis 1948. a. Londonis abiellus ta uuesti Ellinor Kaigas'ega, kes ka paar aastat tagasi suri.

Kadunut jäid lähematest sugulastest leinama ta vennalapsed Kanadas ja õepojad Rootsis, abikaasa venna perekond Kanadas ning arvukas akadeemiliste kaaslaste pere.

Ta elas Londonis eestlaste väikses ühiskonnas. Siin oli ülilihtne üksikuks jääda, pealegi retked Torontosse pidid üha harvemaks vanuse tõttu jääma. On kummaline ja mõistmata, kui üksikuks jääb üksik teise poole kadumisel. Just siis, kui oled üksik, tehakse sind veel tarbetumaks. Meie teised ei saa kellegi eluaastaid pikendada. Kuid võib-olla siiski! Kindlasti saame eluaastaid meeldivalt täiendada, kui mitte nii isekad olla.

Juba Ovidius laulis:

Donec eris felix,
multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila,
solus eris.

Juristina tundis Kahro kindlasti seda salmi ja mõtles: kas peab see nii olema. Solus eris: ta elas suhteliselt eraklikult viimasel ajal ja tundis, et eluratas on ringi teinud. Ta lahkus küll pimedasse olematusse, kuid meie teised oleme temaga ja tunneme, et ta on olemas.

Ta kuulus akadeemiliselt Eesti Üliõpilaste Seltsi.

S.V.

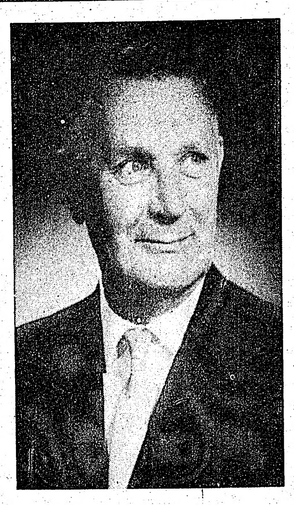

Agronoom Artur Tarmet 85 a.

A. Tarmet on Virumaa põllumehe poeg. Lõpetas 1924. a. Tartu Ülikooli põllumajanduse teaduskonna ja oli alguses Rakveres Virumaa agronoomiks.

1928. a. õppis professor J. Aamisepa juures Jõgeva Sordiaretuse ja Katseinstituudis kartulikasvatuse eriteadlaseks. Sama aasta sügisel määrati ta Põllutööministeeriumi kartulite väljaveo inspektoriks, teenides sellel kohal kuni 1940. aastani. Siis määrati seemnekontrolli osakonna juhataja abiks, kellele allusid Põllutööministeeriumis põllumajandussaaduste väljavedu ja välismaadega kontaktide loomine, kus vajati seemnekartuleid, mida Eestis kasvatati.

Asudes Rootsi, teenis Põllutööministeeriumis loomakasvatuse osakonnas kuni pensionile minekuni. Pensionieas õppis kullasepaks ja eesti parimaks hõbeehte meistriks.

Agr. Artur Tarmet'i sünnipäeva tähistati 26. sept. poja Reinu perekonnas. Tütar Tiiu sõitis selleks puhuks Torontost Stokholmi. Lapselapsi on neli poissi: Johan Andres, Martin Erik, Thomas Michael Shaun (Jaan) ja Christopher Andrus McLane.

E.T.

MARION ARRO

Sündinud 7. septembril 1959. a. Hamiltonis. Keskhariduse omandanud Sir Allan MacNab ja South mount keskkoolides Hamiltonis. 1981. aastal lõpetanud Londonis University of Western Ontario B.A. (hon.) kraadiga psühholoogia alal ja 1983. aastal lõpetanud sama ülikooli School of Business Administration'i M.B.A. kraadiga. Töötab Bell-Northern Research Ltd. firma juures Ottawas.

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus

samuti akende pesemine. Söögituba, elutuba ja koridor $59.95. Pensionäride üürikorteritele hinna-alandus.

PEETER VALING — Tel. 690-4961

SEPTEMBRIKUU VÄLJAMÜÜK

Euroopa rätsep teeb Teile kvaliteet materjalist mantlid, ülikonnad ja kostüümid ● KASUTAGE VÄLJAMÜÜKI!

OLD MILL TAYLORS

7 Riverview Gardens (Bloor—Jane Subway Stn.) Toronto, Ont. M6S 4E4

Tel. 416/769-9535 — Rudi H. Schneider

L & R EHITUSTÖÖD

Puu- ja alumiiniumaknad ja seinakatted.

Ehitan kööke, esikuid, patioid, garaaže, katuseid ja korstnaid.

Teen igasuguseid värvimistöid.

Helistage: 466-7366 kella 7-mest h. — 9-ni õ.

Usuisa Martin Lutheri 500 a. sünnipäev

Sel aastal täitub 500 aastat usureformaatori Martin Lutheri sünnist. Tehakse ettevalmistusi eriürituste korraldamiseks selle suurmehe auväärseks esiletoomiseks.

Martin Luther sündis 10. nov. 1483 Eislebenis, Saksamaal kaevuri pojana. Ehkki majandsulikud võimalused piiratud, otsustas M. Lutheri isa pojale anda kõrgma hariduse. Tema koolitee algas Magdeburgis, kust siirdus kolmeks aastaks Eisenbachi. Elatise hankimiseks tuli noormehel tasu eest laulda kohalikes laulukoorides ja rikaste majaomanike uste lähistel.

Alla 20-aastase noormehena astus M. Luther Erfurti ülikooli õppima filosoofiat. Oma teadmiste täiendamiseks luges vanu klassikuid. 22-aastasena lõpetas ta ülikooli magistrikraadiga ja sai advokaadi kutse. Noort juristi tõmbab aga vaimuliku elukutse. Ta muretseb hinge hukkamineku pärast. Tunneb hirmu viimase kohtumõistmise eest.

Martin Luther

Isa soovi vastaselt siirdus Martin Luther Augustini kloostrisse Erfurtis, kus ta lootis kloostri üksinduses leida sisemist rahu. Pärast enesevalitsemist ja pühakirja süvenemist ordineeriti ta preestri seisusesse. Oma andekusega silma paistes, usaldati temale filosoofia professori koht Wittenbergi ülikooli usuteaduskonnas. Martin Lutheri jutlustest oli eriti võlutud kohalik valitseja Friedrich III. Viimase majanduslikul toetusel omandas M. Luther doktori kraadi usuteaduskonnas, uurides teemat „Õiglus usu läbi." Tema õppeprogrammi kuulusid Piibli tundmine, kirikulaulud ja vaimulikud raamatud. Nüüd juhtis M. Luther juba 11 kloostrit.

KONFLIKT KATOLIKU KIRIKUGA

1517. aastal Martin Luther sai jälile indulgentsiate müügile dominikaani munga Johann Tezeli poolt. M. Lutheril süvenes lahkumine katoliiklusest.

Oma meelepaha ja eitavat suhtumist indulgentsiate müüki, avaldas M. Luther oma kuulsas 95 teesis, millised naelutab Wittenbergi lossi kiriku uksele. Neil teesidel on suur mõju kirikuringkondades ja levisid kiirelt üle Saksamaa. 1518 ründas Luther avalikult usuteadlaste õppemeetode. Nende seisukohtadega võitis Luther palju poolehoidjaid, teiste seas Bucer ja Melanchton.

Hästi läbimõeldud ja sisukad resolutsioonid saatis Luther Rooma paavstile. Tolleaegne paavst Leo X ägestus, käsutas Lutheri Rooma ja süüdistas teda paganluses. Luther väitis, et indulgentsiate müük ei ole algatatud Kristuse poolt, vaid paavsti katoliku kiriku poolt. Luther läks veelgi kaugemale, väites, et paavsti institutsioon ei ole kõrgem teistest valitsustest, vaid isegi takistab Kristliku õpetuse süvenemist hariliku inimese südamesse. Ülekuulamisel väitis ta, et tema oma seisukohti enne ei muuda, kui Piibli alusel on temale kindlaks tehtud, et tema seisukohad on ebaõiged. Lutheri seisukohtade vastaseid argumente ei leitud ja Luther mõisteti õigeks. Lutheri doktriin levis ja leidis suurearvuliselt pooldajaid. Küll oli ka vastupidisel seisukohal olejaid. Luther rõhutas, et „igal inimesel, kes loeb tema rahvuskeelde tõlgitud Piiblit, on enam autoriteeti kui preestritel ja ülemnõukogudel, kes pühakirja järele ei käi". Ilmusid Lutheri teosed „Kristlik Aadel Saksa Rahvuses", „Babüloonia Orjus Kiriku ja Vaba Kristluse üle" ja palju teisi.

KIRIKUVANDE ALL

1520. aastal pandi Luther paavsti poolt kirikuvande alla. Luther põletas selle dokumendi avalikult ja pöördus kiriku ülemnõukogu poole. Püüti veel mõjutada, et Luther oma vaateid muudaks. Aastal 1521 Wormsi ülemnõukogu ees andis Luther oma kindla vastuse: „Siin ma seisan, teisiti ma ei saa, Jumal aita mind. Aamen." Friedrich III oli mures Lutheri saatuse pärast, korraldas temale fiktiivse atentaadi ja laskis Lutheri paigutada Wartburgi lossi Eisenachis.

Kloostri vaikuses tõlkis Luther Piibli kreeka keelst saksa keelde. Uus Testament valmis nelja kuu jooksul. Vana Testamendi tõlketöö lõpetas ta 1534. a. Lutheri sulest ilmus 37-kirikulaulu. Tuntuim neis on hümn: Üks kindel linn ja varjupaik."

Aastal 1522 Luther pöördus tagasi Wittenbergi ja asus organiseerima uut kirikut. Saksamaa printsid ja rüütlid olid alustanud mässu Püha Rooma katoliikluse vastu. Varsti ühinesid ka talupojad ülestõusudega oma rõhujate vastu, nõudes poliitilist ja majanduslikku üheõiguslust. Et maal korda luua, rõhutas Luther, et vabaduse ideid tuleb vaadelda spirituaalselt ja mitte vägivalda kasutada.

UUENDUSED

Luther lihtsustas kirikukombeid. Senised ladinakeelsed kirikuteenistused muudeti saksakeelseteks, kuulutas missadel käimise vabatahtlikuks, ei rakendanud kõiki rangeid kirikuseadusi. Uus kirik võitis vaimse vabaduse.

Martin Luther koostöös Huldrich Zwingli ja Martin Bucer'iga andsid välja protestantlikud alused Rooma katoliikluse vastu. Edukalt lõi kaasa ka Philipp Melanchthon.

Lutheri usk levis üle Saksamaa, sealt Põhja-Ameerikasse ja mujale. Mitmes riigis on luteri usk riigiusuks, nagu Islandis, Taanis, Rootsis jm. Kogu maailmas on luterlasi üle 70 miljoni: 37 miljonit Saksamaal, 19 miljonit Skandinaavias, üle 8 miljoni Põhja-Ameerikas, 250.000 tuhat Kanadas, üle 4 miljoni mujal Euroopa maadel. Luterlased usuvad kahte sakramenti: püha ristimist ja armulaua jagamist. Rõhutatakse, et kõik surelikud on ekslikud ja peavad surema, aga inimesed, kes usuvad Kristusesse saavad andeksandmise ja pärivad igavese elu taevases riigis.

Luther ei olnud preestrite abiellumiste vastu. Ta ise abiellus 1525 endise nunna Katharina von Bora'ga. Oli õnnelikus abielus ja neil oli 7 last. Tervise halvenemisest hoolimata töötas Luther edasi ja kokku on tema sulest ilmunud 400 teost.

Martin Luther suri 18. veebr. 1546 Eislebenis ja maeti Wittenbergi kirikus, mille uksele ta 25 aastat tagasi asetas oma 95 teesi. Katoliku preestrist oli saanud suur usureformaator ja „Kirikuisa".

LUTHERI KIRI SAAREMAAL

Aastal 1661 suri Kuressaares superintendent Diedrich Schultz, kelle järeljäänud kirjavahetuse hulgas leidus Lutheri ladinakeelne kiri hertsog Albrechtile, kes oli Magdeburgi ja Mainzi peapiiskop. Lutheri kiri on kirjutatud 31. okt. 1517 Wittenbergis. Selles kirjas palub Luther, et hertsog teeks lõpu pattude kustutamise kirjade müügile, kuna need tegevat halba inimestele. Parema selguse saamiseks lisab Luther oma kirjale juurde oma teesid. Luther ei olnud teadlik, et kogu selle pattude kustutamise äri taga seisis hertsog Albrecht, kes oma peapiiskopliku ameti saamiseks ja pidamiseks vajas palju raha. Paavsti kuurialt oli ta saanud õiguse patukustutamise kirjade müügiks, millest pidi pool kuuluma Albrechtile ja teine pool Peetri kiriku ehitamise kuludeks katteks Roomas. Neid kirju müüs dominikaani munk Johannes Tetzel Albrechti korralduse.

Diedrich Schultzil oli vend Joachim Schultz Kuressaares burgermeistriks. Venna kutsel tuli Diedrich Kuressaare linna, kus ta sai koolijuhataja koha. Selle ameti kõrval kutsuti teda linna rae poolt 1634 diakoni ametisse ja ordineeriti õpetaja ametisse. Aastal 1639 oli ta Kuressaares pastor ordinarius ja 1642 superintendent. Tulles Saksamaalt Magdeburgist, kuhu Lutheri kiri oli saadetud, Kuressaare koolijuhataja kohale, võttis Schultz selle kirja kaasa, kavatsedes seda kasutada oma õpetajaametis. Lutheri ladinakeelne kiri asetati Kuressaare arhiivi.

1690 määrati Saaremaa maavanemaks Peer Örneklow, kes oli omal ajal õppinud Tartu ülikoolis, kõrgema ohvitserina Rootsi sõjaväes võtnud osa mitmest sõjast ja Karl XI poolt teenete eest saanud vabahärra nimetuse. Örneklow oli Rootsis Skaraborgis maavanemaks, kuid sattus Mariestadis kohalike võimudega vastuollu, mille järele oli määratud alamale ametikohale, Saaremaa maavanemaks.

3. märtsil 1694 saadab Örneklow Lutheri kirja Rootsi kuningale ja mainib, et on saanud selle kirja ühelt kohalikult vaimulikult „von einem geistlichen Mann alhier". Tõenäolikult sai ta selle kirja Kuressaare arhiivist. Oma kirjas kuningale põhjendab Örneklow, et ta peab Lutheri kirja väärt olevat kuninglikku arhiivi paigutamiseks, kuna see originaalkiri on mehelt, kes on aluse pannud evangeelsele usule. Lutheri originaalkirjale on Örneklow juurde lisanud ladinakeelse ärakirja, kus kõik lühendid on välja kirjutatud, ja saksakeelse tõlke.

Maavanem Örneklowi teguviisist ilmneb, et ta on kinni pidanud vastavatest eeskirjadest — kuninglik kiri 18. dets. 1666 näeb ette, et vaimulikud peavad vanadest käsikirjadest teatama, et neist oleks võimalik teha ärakirju.

Örneklow oli veendunud, et kuninglikus arhiivis on see ajalooliselt tähtis kiri paremini hoitud kui Kuressaares, kus see kaua aega on olnud unustuses.

Lutheri kiri avastati Stokholmi arhiivis 1845. a. Fr. Dahlgreni poolt ja sai rootsi ning saksa ajakirjanduse kaudu üldiselt teatavaks. Täiendavaid avastusi tegi veel M.J. Lundström 1914, kes Liivimaa kirikuajaloo uurimisel leidis Örneklowi saatekirja kuningale ja Lutheri originaalse ladinakeelse kirja, mille ta 1917 rootsi kirikuajaloolises ajakirjas avaldas.

Arhiivimaterjalide kaudu on kinnitamist leidnud Lutheri kirja saatmine hertsog Albrechtile ja selle sattumine Saaremaale. Kõneall olevat kirjavahetust Rootsi kuninglikus arhiivis on isiklikult lugenud usuteadlane Richhard Koolmeister ja avaldatud „Eesti Kirik" nr. 2, 1974 veergudel.

Nende ridade kirjutamisel on silmas peetud entsüklopeediate andmeid ja „Eesti Kirikut".

EDUARD KUUSKNE
Kanada Praostkonna nõukogu abisekretär,
Peetri koguduse nõukogu liige

Usupuhastuse mälestusmärk Wormsis. Kujud: Hus, Wiclof, Magdeburg (linn). Sambal reljeefidel Luther. Foto — R. Koolmeister

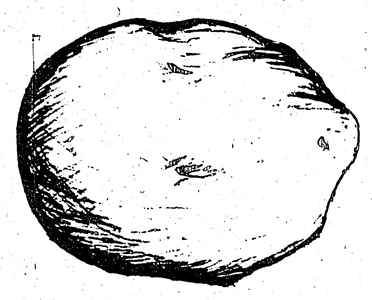

KARTUL

Oleme kõik söönud kartulit. Tundub väga tavaline söödav mugul, aga kas oleme teadlikud, kus ta avastati ja mis on ta väärtused?

Kartul, ladinakeelne nimetus Solanum tuberosum, kuulub maavitsa perekonda. On üheaastane kultuurtaim. Kartuli õis on viieline, kroonlehed valkjad või puna- ehk sinivioletsed. Vars on rohtne, sõlmeline ja kolme või neljakandiline. Kasvatab alla mugulaid, mis on meie mõistes kartulid. Pärast õitsemist kasvavad ka marjad külge, mis on õieti kartulivili. Neist marjadest saadakse seemneid ja nüüd uuritakse ja arendatakse, et tulevikus on vaid vaja nael või kaks seemneid mitmekümne tonni seemnekartulite asemel. Tõenäoliselt sellist seemendamist saab rakendada pool-troopilistes maades, kus talv on lühike või seda polegi. Praegu ikka tavaliselt pannakse kevadel vana kartul mulda. Vahel lõigatakse ka mitmeks tükiks, nii et jääks mõni kasvuidu tüki külge — kodumaal kutsuti neid tavaliselt „silmadeks".

Kartul sisaldab 75-80% vett, 20-25% kuivainet, millest on 14-20% tärklis, 1,3-2% toorproteiini 0,4-0,6% kiudainet 0,6-1,7% mineraalaineid ja isegi rasva 0,1-0.2%.

VÄGA TOITEV

Kartul on väga toitev, söödetakse loomadele nuumamiseks ja meiegi kardame oma kehakaalu ja ütleme, et kartul selleks süüdi! 7 naela kartuleid annab 2300 kalorit.

Kartulist saab kartulijahu — peenemalt väljendatult täklis, ja ka viina. Kartul sisaldab C — vitamiini ja seepärast soovitakse keeta vähese veega, veel parem koos koorega, et sellega säästa vitamiinid ja süsivesikuid.

Esimesed teated kartulist 1530 aastast, kui Francisco Pizarro vallutas Peruu. Kartuli esimeseks hüüdnimeks sai „papa". Järgmise 50-a. jooksul levis kartul Euroopasse, aga seal oldi väga umbusklikud selle maa sees kasvava mugula vastu. Põhjuseks oli, et Piiblis ei ole sellest kirjutatud ja kartulit peeti saatana toiduks. Tookord juba avastati, et kartulis on alkaloidi mürke, millest nõiad valmistasid salve. Samuti usuti, et kartulite söömine põhjustab selliseid halbu haigusi nagu langetõbi, tiisikus, rahiit ja vaimuhaigused. Tomatit peetakse kartuli onupojaks ja nad mõlemad olid põlu all ligi 200 a. ajaloos on peetud kartulisõda — Kartoffelkrieg 1778-1779, mis oli Preisi ja Austria vahel. Sõda oli lihtne, lahinguväljal sõid sõdalased ära kõik kartulid, et ei tarvitsenudki vibu tõmmata ja oligi lahingul lõpp.

Kartul jõudis Iirimaale 1845 ja nendele meeldis see uus toitaine väga, oli peatoiduks, mida sõid 9-14 naela päevas. Ühel aastal oli äärmiselt halvad ilmad, märg ja külm, kartulitele tuli mädanikuhaigus, mis hävitas saagi. See oli suur katastroof iiri rahvale, tõi näljahäda, mis oli suureks tõukeks välja rännata USA-sse.

Samal ajal, 18. sajandil jõudis kartul Eestisse. Kartul oli ka peatoiduks Venemaal Teise maailmasõja päevil, Saksa sõjaväel oli hävitanud kartulipõlde, mis põhjustas toidunappuse.

VÄHENÕUDLIK

Kartul on vähenõudlik, ta kasvab kehval maal, kõrbealadel, madalikudel nagu Hollandis uudismaadel, mis merest juurde tammitatud, ja ka kõrgestikkudes.

Peruus on Paucartambo Valley's uurimiskeskus, samuti Argentiinas, kus töötab eestlane prof. E. Viirsoo. Kartuli sorte on arendatud üle 5000.

Prantslased tarvitavad kartulit peaaegu iga toidu juurde. Inglise rahva hulgas avastati kartul esimest korda Virginias 1597 ja siis kutsuti „patataks", millest on ajajooksul tulnud nimi potatoe.

Arvestatakse, et tänapäeval on maailma kartulisaak vähimalt 291 miljoni tonni aastas ja piltlikult näitena saaks selle hulgaga katta 4 liinilist „highway'd" 6 korda ümber maakera.

Kartuli kasvatamisega kaasuvad omad raskused — vaenlased. Tuntum neist on koloraado-mardikas, mitmesuguseid ussikesi, mädanikuhaigus, kärntõbi, seenehaigus, mustad viirud sees jne. Põhjuseiks on ilmastik, maapinna-koostis, viirused ja aastaajale vastavad mardikad. Oleme näinud kollakas-rohkekaid kartuleid, mis näitab, et kartulis on mürgist solaniini. Valguse käes selle sisaldavus suureneb, ka kauplustes lahtiselt seistes. Ärge sööge neid!

MAIMU USIN

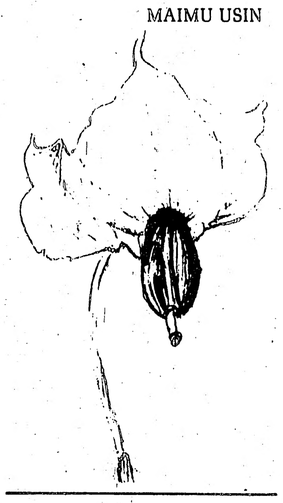

KUHU MINNA?

● Neljap., 6. okt. Eesti Ohvitseridekogu sõprusõhtu Tartu College'is algusega kl. 19.00.

● Laup., 15. okt. võrulaste sügispidu Eesti Majas algusega kl. 7 õ.

● Pühap., 16. okt. „Triinu" pärastlõuna Eesti Majas.